

การออกแบบบอร์ดเกมสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับ
ไตรภูมิพระร่วง “3โลก”
BOARD GAME DESIGN FOR TRAIBUMIKATHA
“TRI WORLD”

ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะศิลป์ ภาควิชาศิลปะศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบอนุญาตศิลปนิพนธ์

การออกแบบบอร์ดเกมสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับ
ไตรภูมิพระร่วง “3โลก”
BOARD GAME DESIGN FOR TRAIBUMIKATHA
“ TRI WORLD ”

นาย นฤปิติ หาเรือนทอง
MR. NARUPITI HARUANSONG

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานิสิตศิลป์

อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์..... *me* วันที่ 31 พค. 2561.....

(อาจารย์วรพล ยวงเงิน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อศิลปนิพนธ์	การออกแบบบอร์ดเกมสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับ ไตรภูมิพระร่วง “3โลก” BOARD GAME DESIGN FOR TRAIBUMIKATHA “TRI WORLD”
ชื่อ	นายณฤปิติ หาเรือนทรง
สาขาวิชา	นิเทศศิลป์
ภาควิชา	นิเทศศิลป์
คณะ	สถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	2560
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์วรพล ยวงเงิน

บทคัดย่อ

ไตรภูมิพระร่วง หรือไตรภูมิภคเป็นความเชื่อของไทยเราที่อยู่ในวิถีชีวิต ในสถาปัตยกรรม และจิตรกรรมมากมาย แต่มีน้อยคนนักที่จะเข้าใจ เราจึงอยากที่จะนำเสนอเรื่องนี้ให้คนยุคหลังๆ ทั่ว จักรวาลของไตรภูมิพระร่วงนั้นเป็นอย่างไร ผ่านสื่อให้ความรู้ที่เป็นบอร์ดเกม

สามโลก เป็นบอร์ดเกมเอาชีวิตรอดจากโลกที่กำลังจะล่มสลายตามคติความเชื่อในไตรภูมิ พระร่วง สาเหตุที่โลกฉิบหายวอดวายด้วยอำนาจไฟประลัยกัลป์ เป็นเพราะคนทั้งหลายประกอบกรรม ทำชั่วต่าง ๆ นานา ทั้งทางกาย วาจาและใจ ไม่รู้จักบุญ ไม่รู้จักกรรม ไม่รู้จักบิดามารดา ไม่รู้จักสมณ พราหมณ์ ไม่รู้จักท่านผู้ทรงธรรม ไม่รู้จักพี่น้องและญาติมิตรสหาย มองเห็นกันเป็นกวางและเนื้อทราย เหมือนเป็ดไก่ เหมือนสุนัข สุกร เหมือนช้างและม้าไล่ฆ่าฟันกัน ด้วยผลบาปกรรมที่คนทั้งหลายได้ กระทำนี้ จึงทำให้เกิดเหตุเภทภัยที่ไม่ดีทั่วทั้งจักรวาล

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณพ่อและแม่ผู้สนับสนุนงบประมาณในทุกๆด้าน ขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่าน โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาหรือครูอื่น และครูทุกท่านที่ให้ผมได้ลองทำบอร์ดเกมที่ผมเองก็ไม่รู้ว่าผลลัพธ์จะออกมาเป็นอย่างไร ขอขอบคุณพี่แบงค์และพี่ก้อง ขอขอบคุณเพื่อนๆและกลุ่มที่บอร์ดเกมส์ทุกคนที่ช่วยแนะนำ ทดลองระบบของเกมส์ รวมไปถึงเพื่อนทุกในกลุ่ม DemonG3 ด้วย ทั้ง พี่แคมป์ พี่เพลง พี่หมี พี่โตม สามารถ หัวนำ ที่คอยให้คำปรึกษาระหว่างงาน ขอขอบคุณคอมพิวเตอร์ที่อยู่กับผมยันจบงาน ขอขอบคุณร้านปริ้นงานด้วยทั้ง ร้านชัดเจน และร้านวันจันทร์ ขอขอบคุณการ์ตูนวันพีซ ขอขอบคุณทุกสรรพสิ่งบนโลกทั้งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สุดท้ายขอขอบคุณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชานิเทศศิลป์

นฤปิติ หาเรือนทรง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญภาพประกอบ.....	ง
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของโครงการ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	1
1.3 ขอบเขตของโครงการ.....	1
1.4 แนวทางการบรรลุเป้าหมาย.....	2
2 ไตรภูมิพระร่วง.....	3
2.1 ไตรภูมิพระร่วงถอดความ.....	3
2.2 ความพิเนาศและการเกิดของโลก.....	4
2.3 ไผ่ประลัยกัลป์.....	5
2.4 ประเภทมนุษย์ - สี่ทวีป.....	7
2.5 นรกใหญ่.....	10
2.6 แดนสวรรค์ชั้นฉกามาพจร.....	12
2.7 รูปพรหม ๑๖ ชั้น.....	14
2.8 แดนของสัตว์เดรัจฉาน.....	16
2.9 แดนเปรต.....	19
2.10 ตัวละครในวรรณคดี.....	24
2.11 Apocalyptic Style.....	26
2.12 จิตรกรรมไทย.....	27
3 บอร์ดเกม.....	29
3.1 ประเภทบอร์ดเกม.....	32
4 การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเบื้องต้น.....	35
4.1 วิเคราะห์และสรุปข้อมูลแนวทางบอร์ดเกม.....	35
4.2 ระบบของเกมส์.....	35

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่	หน้า
4.3 แนวทางการออกแบบ	37
5 การออกแบบและพัฒนาแบบร่าง.....	40
5.1 การออกแบบ.....	40
5.2 Logo.....	40
5.3.Sketch board.....	42
5.4 Sketch icons.....	45
5.5 Character.....	47
5.6 ออกแบบการ์ด.....	50
6 ผลงานจริง.....	53
6.1 boardgame “3โลก”.....	53
6.2 board.....	55
6.3 Characters.....	58
7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ประวัติผู้วิจัย.....	69

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่		หน้า
5.17	ภาพแบบอุปกรณ์ในบอร์ดเกม	52
6.1	ภาพรวมของบอร์ดเกม “3โลก”	53
6.2	ภาพโลโก้	54
6.3	กล่องบอร์ดเกม	54
6.4	กระดานบอร์ดเกม	55
6.5	กระดานบอร์ดเกม ชั้นสวรรค์	56
6.6	กระดานบอร์ดเกม ชั้นสวรรค์ ประกอบเสร็จ	57
6.7	ภาพตัวละครทั้งหมด	58
6.8	ภาพการ์ดตัวละครมนุษย์	59
6.9	ภาพการ์ดตัวละครสัตว์	60
6.10	ภาพการ์ดตัวละครสูร	61
6.11	ภาพการ์ดตัวละครเปรต	62
6.12	ภาพการ์ดเหตุการณ์	63
6.13	ภาพการ์ดตัวละคร	64
6.14	ภาพลูกเต๋า	65
6.15	ภาพปลาในเกม	66
6.17	ภาพบอร์ดผู้เล่น	66

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ

เมื่อพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ เราจึงออกแบบสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับไตรภูมิพระร่วง ให้เด็กเข้าถึงง่ายและสนุก โดยนำเรื่องราวของไตรภูมิพระร่วงมาประกอบด้วยอะไร ทำให้เข้าวรรณคดีไทยมากขึ้น เพราะ สิ่งเหล่านี้มีอยู่รอบตัว กระจายไปที่ต่างๆ เช่น วัด หนังสือ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระเมรุมาศ ตราจังหวัด ผมจึงนำสิ่งต่างๆมาเรียบเรียงเป็นสื่อการเรียนรู้ไตรภูมิพระร่วงโดยทำเป็นบอร์ดเกม จะทำให้เด็กฝึกสมอง การวางแผนกลยุทธ์ ได้ความรู้ และสนุกไปพร้อมกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.2.1 เพื่อศึกษาเนื้อหาเรื่องไตรภูมิพระร่วงมาเสนอให้เป็นกราฟฟิกที่เข้าใจง่าย
- 1.2.2 เพื่อศึกษาศิลปะเหนือจริงในรูปแบบ apocalyptic , punk และศิลปะไทย
- 1.2.3 เพื่อศึกษาการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบบอร์ดเกม

1.3 ขอบเขตของโครงการ

- 1.3.1 บอร์ดเกม 1 กล้อง
- 1.3.2 การ์ด 50 ใบขึ้นไป
- 1.3.3 Packaging
- 1.3.4 คู่มือการเล่น+ความเป็นมาของไตรภูมิพระร่วง
- 1.3.5 อุปกรณ์ในบอร์ดเกม
 - 1 ลูกเต๋า
 - 2 หมากผู้เล่น
 - 3 กระดานผู้เล่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 แนวทางการบรรลุเป้าหมาย

1.4.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล

- 1 หาข้อมูลเกี่ยวกับบอร์ดเกมต่างๆ เพื่อเข้าใจในระบบเกม และความเป็นไปได้ในการทำหาข้อมูลไตรภูมิ ในความเชื่อของไทย
- 2 ทดสอบระบบเกม
- 3 การออกแบบ Packaging
- 4 การออกแบบสไตล์ apocalyptic

1.4.2 วิเคราะห์และสรุปข้อมูลเบื้องต้น

- 1 รูปแบบและระบบของเกม
- 2 วางแนวทางการออกแบบการฟฟีก และภาพประกอบ

1.4.3 ออกแบบและพัฒนาแบบร่าง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 สามารถออกแบบสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับไตรภูมิที่น่าสนใจ สนุก และได้ความรู้ได้
- 1.5.2 สามารถออกแบบภาพประกอบที่ผสมระหว่างภาพไทยร่วมกับแนว apocalyptic ได้
- 1.5.3 สามารถออกแบบสื่อการเรียนรู้ที่เป็นบอร์ดเกมได้

บทที่ 2

ไตรภูมิพระร่วง

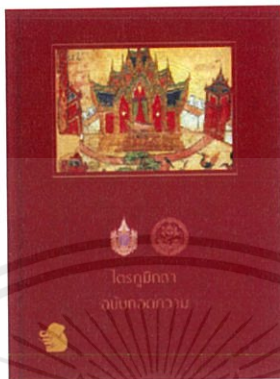
2.1 ไตรภูมิพระร่วงถอดความ

เรื่องไตรภูมิภูมินี้แต่งขึ้นเมื่อใด แต่งขึ้นเมื่อปีระกา ศักราช ๒๓ เดือน ๔ ขึ้น ๑๕ ค่ำ วันพฤหัสบดี พญาสิทธิไทยทรงริเริ่มพระราชนิพนธ์ขึ้น พญาสิทธิไทยเป็นโอรสพญาเลไลไทย ผู้ครองเมืองศรีสัชนาลัยและสุโขทัย พญาสิทธิไทยเป็นราชนัดดาของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระอัยกาเจ้าพญาสิทธิไทย เมื่อทรงราชย์ ณ เมืองศรีสัชนาลัยได้ ๖ ปี ได้ทรงเริ่มแต่งไตรภูมิภูมินี้ เหตุใดจึงทรงนิพนธ์เรื่องนี้ขึ้น เหตุที่ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ขึ้นก็เพื่อจะนำคำสอนในพระอภิธรรมของพระพุทธเจ้ามาเทศนาถวายพระราชชนนี และเพื่อเผยแพร่พระธรรมให้เจริญรุ่งเรือง

เนื้อเรื่องไตรภูมิภูมินี้ พญาสิทธิไทยทรงเก็บความจากคัมภีร์พระอรุณกถาจตุราคม อรุณกถาฎีกาพระอภิธรรมาวตาร พระอภิธรรมสังคหะ พระสุมังคลาลาสิณี พระปปัญจสูทนี พระสารัตถปกาสินี พระมนโรดปุรณี พระสินตลกาสินี พระอรุณกถาฎีกาพระวินัย พระธรรมบท พระมหาวิคค์ พระธรรมมหากา พระมจรูตถวิลาสิณี พระธรรมชาตก พระชินาลังการ พระสารัตถทีปนี พระพุทธวงศ์ พระสารสังคหะ พระมิลินทปัญหา พระปาเลยยะ พระมหานิพาน พระอนาคตวงศ์ พระจรียาปิฎก พระโลกปัญญาติ พระมหากัลป์ พระอรุณวดี พระสมันตปาสาทิกา พระวิสุทธีมคค์ พระลักษณะภิธรรม พระอนุฎีกาทิงธรรม พระสารีริกพันิจฉัย พระโลกุปัตติ ทรงรวบรวมเนื้อความพระธรรมเหล่านี้มาผสมผสานใหม่ ให้ชื่อว่า “ไตรภูมิภูมินี้”

เหตุใดพญาสิทธิไทยผู้เป็นพระมหากษัตริย์จึงทรงพระราชนิพนธ์พระคัมภีร์ไตรภูมิภูมินี้ได้ ทั้งนี้เพราะพระองค์ทรงรอบรู้พระไตรปิฎก และได้ทรงศึกษาจากสำนักพระสงฆ์ที่สำคัญ ๆ หลายแห่ง พระอาจารย์องค์แรกคือ พระมหาเถรมนุญพิงค์ ต่อจากนั้นทรงเล่าเรียนจากพระอโณมทัสสี พระมหาเถรธรรมपालเจ้า พระมหาเถรสิทธิธตเจ้า พระมหาเถรพุทธพงศ์เจ้าพระมหาเถรปัญญานันทะ นอกจากนี้ทรงเล่าเรียนจากราชบัณฑิตสองท่าน คือ อุปเสนราชบัณฑิต และอทราชราชบัณฑิต และยังได้ทรงเล่าเรียนโดยการติดต่อทางพระราชสาสน์กับพระมหาเถรพุทธโฆษาจารย์ ณ เมืองหริภุญไชย

ผู้ใดปรารถนาบรรลุสุวรรคินิพาน จงสดับฟังไตรภูมิภคด้วยความตั้งใจจริงอย่าได้ประมาท เพื่อว่าจะได้พบพระศรีอารยเจ้า เมื่อจะลงมาโปรดแก่ผู้รู้ทั้งหลายในโลกนี้

ภาพที่ 2.1 ไตรภูมิภคฉบับย่อความ

2.2 ความพินาศและการเกิดของโลก

สรรพสัตว์ที่มีชีวิตจิตใจซึ่งมีอยู่ใน ๓๑ ภูมิ ไม่เที่ยงแท้ จะต้องฉิบหายสลายไปเพราะความตาย สิ่งซึ่งมีแต่รูปร่างแต่ไม่มีจิตใจซึ่งมีอยู่ในภูมิ ๑๒ ชั้น เว้นแต่สัญญาสัตตาภูมิชั้นบนขึ้นไป นับแต่สัญญาสัตตาภูมิชั้นต่ำลงมาเมื่อพระสุเมรุราช เป็นต้น ก็ต้องพินาศควอดวายไปเพราะ ไฟ น้ำ และลม เมื่อเวลาไฟไหม้กลับนั้นเป็นอย่างไร เมื่อไฟไหม้กลับหรือไฟประลัยกัลป์นั้น ย่อมทำให้โลกพินาศควอดวายไปด้วยธรรมชาติ ๓ อย่าง คือ พินาศไปด้วยไฟ พินาศไปด้วยน้ำ พินาศไปด้วยลม

ไฟล้างโลกล้างกลับมากกว่าน้ำและลมล้างโลกล้างกลับ หมายความว่าไฟล้างโลก ๗ ครั้ง จึงมีน้ำมาล้างโลก ๑ ครั้ง เมื่อไฟล้างโลก ๕๖ ครั้ง น้ำล้างโลก ๘ ครั้ง รวม ๖๔ ครั้ง แล้วจึงมีลมมาล้างโลกครั้งหนึ่ง โลกพินาศไปเพราะไฟตั้งแต่สวรรค์ชั้นอาภัสสรลงมา เพราะน้ำตั้งแต่ชั้นสุภิกิณหะลงมา เพราะลมตั้งแต่ชั้นเวทฬผลาลงมา นี่เป็นลักษณะโลกพินาศควอดวายไปเพราะ ไฟ น้ำ และลม

เมื่อไฟประลัยกัลป์ไหม้กามภูมิ ๑๑ ชั้นแล้ว ก็ไหม้รูปภูมิชั้นปฐมฌานภูมิ ๓ ชั้น คือ พรหม ปาโรชชา พรหมโปรหิตา และมหาพรหม จึงรวมไฟไหม้ ๑๔ ชั้น จึงหยุดน้ำประลัยกัลป์ท่วมกามภูมิ ๑๑ รูปภูมิ ชั้นปฐมฌานภูมิ ๓ และทุติยฌานภูมิ ๓ คือ ปรีตตภา อัมปมาณาภา และ อาภัสสรารวมน้ำท่วม ๑๗ ชั้นจึงหยุด ลมประลัยกัลป์พัดกามภูมิ ๑๑ รูปภูมิชั้นปฐมฌานภูมิ ๓ ทุติยฌานภูมิ ๓ ตติยฌานภูมิ ๓ คือ ปรีตตสุภา อัมปมาณสุภา และสุภิกิณหะ รวมพัด ๒๐ ชั้น แล้วจึงหยุดไม่พัดถึงชั้นจตุตถฌานภูมิ ท่านผู้มีปัญญา เมื่อเห็นนิมิตรร้ายอย่างนั้น ก็ทำให้เกิดศรัทธาริบเร่งกระทำบุญกุศล เคารพ ยำเกรงบิดามารดา คนเฒ่าคนแก่ และสมณพราหมณ์ ตายแล้วก็ไปเกิดในเทวโลก ตายจากเทวโลกแล้ว ก็ไปเกิดในพรหมโลกที่ไฟไหม้ไม่ถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหตุที่โลกฉิบหายวอดวายด้วยอำนาจไฟประลัยกัลป์ น้ำประลัยกัลป์และลมประลัยกัลป์ นั้น เป็น เพราะคนทั้งหลายประกอบกรรมทำชั่วต่าง ๆ นานา ทั้งทางกาย วาจาและใจ ไม่รู้จักบุญ ไม่รู้จักกรรม ไม่รู้จักบิดามารดา ไม่รู้จักสมณพราหมณ์ ไม่รู้จักท่านผู้ทรงธรรม ไม่รู้จักพี่น้องและญาติมิตรสหาย มอง เห็นกันเป็นขวางและเนื้อทราย เหมือนเป็ดไก่ เหมือนสุนัข สุกร เหมือนช้างและม้าไล่ฆ่าฟันกัน ด้วย ผลบาปกรรมที่คนทั้งหลายได้กระทำนี้ จึงทำให้เกิดเหตุเภทภัยที่ไม่ดีทั่วทั้งจักรวาล

คนที่ทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการทำไร่ไถนา เมื่อหว่านข้าวลงไปก็งอกขึ้นเฉพาะที่พอโคจะกินได้เท่านั้น ฝนก็ไม่ตกลงมา มีแต่เสียงฟ้าร้อง ข้าว ผัก น้ำ ก็เหี่ยวแห้งเฉาตายเหมือนถูกไฟลน คนทั้งหลายต่าง ก็ได้รับทุกขเวทนาเดือดร้อนไปทั่วทุกแห่งหน

ท่านผู้มีปัญญา เมื่อเห็นนิมิตร้ายอย่างนั้น ก็ทำให้เกิดศรัทธารับเร่งกระทำบุญกุศล เคารพ ยำเกรงบิดา มารดา คนเฒ่าคนแก่ และสมณพราหมณ์ ตายแล้วก็ไปเกิดในเทวโลก ตายจากเทวโลกแล้ว ก็ไปเกิดใน พรหมโลกที่ไฟไหม้ไม่ถึง คนที่ไม่มีปัญญา ไม่รู้จักทำบุญกุศลอะไร ตายแล้วก็ไปเกิดในนรกที่มีใน จักรวาลอื่นที่ไฟไหม้ไม่ถึง

2.3 ไฟประลัยกัลป์

เมื่อเวลาใกล้ไฟประลัยกัลป์จะล้างโลก ผุพังปลา เต่า และจระเข้ทั้งหลายต่างก็แห้งตายไป เหมือนกับเรา ตากไว้ ตุ๊กลาตเคลื่อนไปทั่วแผ่นดิน ในขณะนั้นจะมองเห็นพระอาทิตย์ขึ้น ๒ ดวง เหมือนหน้าผีเสื้อ และผีพรายปานประหนึ่งจะคาดคั้นจับเอาคนไปทิ้ง ๆ ที่ยังไม่ตาย พอดวงหนึ่งตก อีกดวงหนึ่งก็ขึ้น ผลัดเปลี่ยนกันไป ในท้องฟ้าอากาศร้อนระอุสว่างโชติช่วงอยู่ทุกแห่งหน ไม่มีกลางคืนเลย คนทั้งหลาย ที่ยังไม่ตาย ต่างกอดคอกันร้องห่มร้องไห้ ผู้มีปัญญามีสติระลึกถึงบุญกุศลเจริญเมตตาภาวนา ทำบุญ รักษาศีล ตายแล้วไปเกิดในเทวโลก ผู้หาปัญญามีได้ และมีได้กระทำบุญทำกรรม ตายไปก็ไปเกิดใน นรก พระอาทิตย์ ๒ ดวงส่องแสงร้อนจัดจนแม่น้ำใหญ่น้อย ห้วยหนอง คลอง บึง บ่อ และสระ เหือดแห้งไปหมด

ในเวลาต่อมาไม่นาน ดวงอาทิตย์ก็เกิดขึ้นอีกเป็น ๓ ดวง ดวงหนึ่งตก ดวงหนึ่งเที่ยง ดวงหนึ่งขึ้น ร้อน แรงยิ่งว่าเก่ามากนัก แม่น้ำใหญ่ทั้ง ๕ ก็เหือดแห้งไปหมด

ในเวลาต่อมา ดวงอาทิตย์ก็เกิดขึ้นอีกเป็นดวงที่ ๔ ทำให้สระใหญ่ ๗ สระ คือ สระฉัททันต์ สระมณฑา กินี สระสีหปาดะ สระกัณณมุนทะ สระรถการกะ สระกุนาละ และสระอโนดาต เหือดแห้งไปหมด ผุพังกริมทองและจระเข้ก็ล้วนตายหมดสิ้น

ในเวลาต่อมาไม่นาน ดวงอาทิตย์ก็ขึ้นอีกเป็นดวงที่ ๕ น้ำในมหาสมุทรก็เหือดแห้งเหลือเพียงข้อมือ เดียว มองเห็นเงินทองและแก้ว ๗ ประการ ต่อมาก็เกิดขึ้นอีกเป็นดวงที่ ๖ ยิ่งร้อนจัดไปทั่วจักรวาล แสงลุกโชติช่วงไปทั่วร้อนเหมือนเผาหม้อในเตาเผา และต่อมาเกิดขึ้นอีกเป็นดวงที่ ๗ สัตว์ใหญ่ ๗ ตัว ที่อยู่ในแม่น้ำสีหันทันทั้ง ๗ ซึ่งอยู่ในระหว่างเขาสัตตบริภัณฑ์ที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุราชชั้นไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยู่ในสระฉัททันต์ และสัตว์ที่อยู่ในแม่น้ำสีทันดรก็มาทำความเคารพปลาใหญ่ทั้ง ๗ ตัว คือ ปลาใหญ่ ชื่อ ติมิ ติมิงคละ ติมิรปิงคละ อานันทะ ติมินทะ อัชฌาหาร และมหาตมิ ซึ่งอยู่ในแม่น้ำสีทันดร ๗ ชั้น และปลาใหญ่ทั้ง ๗ ตัวใหญ่เท่ากันทุกตัว ยาวได้ ๔,๐๐๐,๐๐๐ วา เมื่ออาทิตย์ขึ้นทั้ง ๗ ดวง ทำให้ร้อน ยิ่งนัก จนปลาทั้ง ๗ ตัวได้กลายเป็นน้ำมัน ไหลใหม่เข้าอัสสัณณะ ตลอดทั้งแผ่นดินชมพูทวีปที่เราอาศัยอยู่นี้ก่อนทุกแห่ง

ไฟใหม้รกทั้งหลายตลอดไปถึงอเวจมหานรก ใหม่ไปจนถึงอบายภูมิทั้ง ๔ และใหม่ภูเขาตามลำดับ ใหม่วิมานของเทวดาบนยอดเขา ใหม่ภูเขาเนมิทร ใหม่วิมานของเทวดาทั้งหลาย แล้วก็ใหม่ภูเขาสุทัสสนะ ใหม่ภูเขากรวิก ใหม่ภูเขาอิสินธ และใหม่ภูเขายุคันธร ใหม่เมืองจตุโลกบาล ใหม่วิมานแก้วของเทวดาที่อยู่บนจอมภูเขาเหล่านั้น เปลวไฟใหม่หุ้มเขาพระสุเมรุราชแล้วใหม่ได้ลงไปถึงอสุรภาพ ใหม่เมืองพระอินทร์สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ใหม่ภูเขาพระสุเมรุทั้งหลาย ๗๐๐ โยชน์ ๘๐๐ โยชน์ ๙๐๐ โยชน์ ๑,๐๐๐ โยชน์ ใหม่ตันปาริชาติ ใหม่สวนอุทยาน ใหม่สระโบกขรณี ใหม่สวรรค์ชั้นยามา ใหม่วิมานของเทวดาอันมีในชั้นนั้น ต่อจากนั้นก็ใหม่สวรรค์ชั้นดุสิต ใหม่สวรรค์ชั้นนิมมานรดี ใหม่สวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัตดีสวรรค์เมืองพญามาร ใหม่รัตนปราสาทของมวลเทพยดาทั้งสิ้น ใหม่แผ่นดินเบื้องต่ำเบื้องล่างภายใต้แผ่นดินของเทพยดาเสียสิ้น

เปลวไฟได้ลุกโชติช่วงพุ่งไปถึงพรหมโลกชั้นปาริสัชชา จากนั้นก็ใหม่พรหมโลกชั้นโปรหิตา ใหม่พรหมโลกชั้นมหาพรหม แล้วไฟก็หยุดอยู่เพียงแค่นั้น ต่อจากนั้นไปไฟก็ไม่ไหม้ รอดพ้นจากไฟประลัยกัลป์ ไฟประลัยกัลป์ล้างโลก เบื้องต่ำถึงอเวจมหานรกไม่มีเชื้อไฟหลงเหลืออยู่เลย เหมือนจุดประทีปไหม้อยู่ นานถึงสองโยชน์หนึ่ง ต่อจากนั้นเชื้อสังวัฏฏอสงไขยกัลป์

2.4 ประเภทมนุษย์ - สี่ทวีป

บุตรทั้งหลายที่เกิดมามี ๓ จำพวก คือ อภิชาติบุตร อนุชาติบุตร และอวชาติบุตร

อภิชาติบุตร คือ บุตรที่ดียิ่งกว่าบิดามารดาทั้งในด้านเขวามันปัญญา รู้หลักนักปราชญ์ รูปงาม ทรัพย์ยศฐาบรรดาศักดิ์ อนุชาติบุตร คือ บุตรที่เกิดมาฉลาด มีกำลังเรี่ยวแรงเสมอบิดามารดาทุกประการ อวชาติบุตร คือ บุตรที่เกิดมาด้อยกว่า เลวกว่าบิดามารดาทุกประการ มนุษย์ทั้งหลายนี้มี ๔ จำพวก คือ มนุษย์นรก มนุษย์เปรต มนุษย์เดรัจฉาน และมนุษย์คน เหล่ามนุษย์ที่ฆ่าสัตว์มีชีวิต เมื่อบาปมาถึงตนและถูกผู้อื่นตัดมือตัดเท้าได้รับความทุกข์โศกลำบากมาก คือ มนุษย์นรก

มนุษย์จำพวกหนึ่ง ไม่เคยทำบุญในชาติก่อน จึงเกิดมาเป็นคบยากไร้เชื่องโง่ ไม่มีเสื้อผ้าจะนุ่งห่ม อดอยากยากแค้น ไม่มีอาหารจะกิน ทิวกระหายมาก ขี้ริ้วขี้เหร่ มนุษย์เหล่านี้ คือ มนุษย์เปรต บรรดามนุษย์ที่รู้จักบุญและบาป เจรจาหาความเมตตากรุณาไม่ได้ มีใจแข็งกระด้าง ไม่ยำเกรงผู้อาวุโส ไม่รู้จักปรนนิบัติบิดามารดา และอุปชฌาย์อาจารย์ ไม่รู้จักรักพี่รักน้อง กระทำบาปทุกเมื่อ มนุษย์เหล่านี้ คือ มนุษย์เดรัจฉาน

บรรดามนุษย์ที่รู้จักผิดและชอบ รู้จักบาปและบุญ รู้จักประโยชน์ในโลกนี้และโลกหน้า รู้จักกลัวและละอายแก่บาป ว่านอนสอนง่าย รู้จักรักพี่รักน้อง รู้จักเอ็นดูกรุณาต่อผู้ยากไร้เชื่องโง่ รู้จักยำเกรงบิดามารดา ผู้อาวุโส สมณพราหมณาจารย์ที่ปฏิบัติในสิกขาบทของพระพุทธเจ้าทุกเมื่อ รู้จักคุณแก้ว ๓ ประการ มนุษย์เหล่านี้ คือ มนุษย์คน

มนุษย์คนมี ๔ จำพวกได้แก่ พวกที่เกิดและอยู่ในชมพูทวีปนี้ พวกที่เกิดและอยู่ในบูรพวิเทหทวีป อยู่ทางทิศตะวันออกของเรา พวกที่เกิดและอยู่ในอุตตรกुरुทวีป อยู่ทางทิศเหนือของเรา และพวกที่เกิดและอยู่ในอมรโคยานทวีป อยู่ทางทิศตะวันตกของเรา

มนุษย์ที่อยู่ในชมพูทวีปของเรานี้ มีหน้ารูปไข่เหมือนดุมเกวียน มนุษย์ในบูรพวิเทหทวีป มีหน้ากลมเหมือนเดือนเพ็ญ กลมดั่งหน้าแฉ่น[๒] มนุษย์ในอุตตรกुरुทวีป มีหน้ารูป ๔ เหลี่ยม ดุจดั่งท่านตั้งใจบรรจงแต่งไว้ กว้างและยาวเท่ากัน มนุษย์ในอมรโคยานทวีป มีหน้าเหมือนเดือนแรม ๘ ค่ำ

อายุของคนชาวชมพูทวีปอาจยาวหรือสั้น เพราะเหตุที่บางครั้ง มนุษย์ทั้งหลายบางครั้งมีศีลธรรม บางคราวไม่มี ถ้ามนุษย์ทั้งหลายมีศีลธรรม ย่อมกระทำความดีและปฏิบัติธรรม ยำเกรงผู้อาวุโส บิดามารดา และสมณพราหมณาจารย์ อายุของมนุษย์เหล่านี้จะยาวขึ้น ๆ ส่วนมนุษย์ที่ไม่ได้ทำดี ไม่ได้ทำบุญ ไม่ยำเกรงผู้อาวุโส บิดามารดา สมณพราหมณ์ อุปชฌาย์ อาจารย์นั้น อายุของคนเหล่านี้จะสั้นลง ๆ เพราะเหตุดังกล่าว อายุของมนุษย์ในชมพูทวีปนี้จึงกำหนดไม่ได้

มนุษย์ในบูรพวิเทหทวีปมีอายุยืนได้ ๑๐๐ ปี จึงตาย ส่วนมนุษย์ในอมรโคยานทวีป มีอายุยืนได้ ๔๐๐ ปี จึงตาย ส่วนมนุษย์ในอุตตรกुरुทวีปมีอายุยืนได้ ๑๐๐๐ ปีจึงตาย

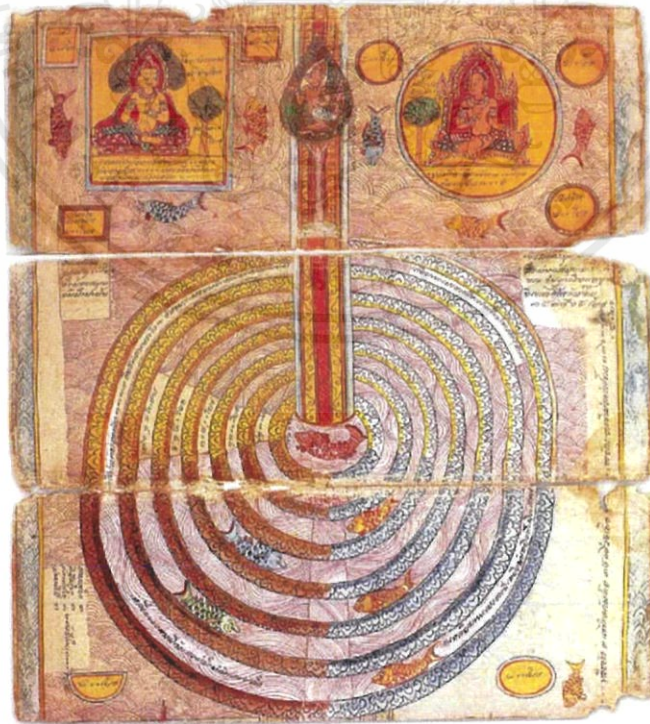
อายุของมนุษย์ในทวีปทั้ง ๓ ไม่เคยมีเพิ่มขึ้นหรือลดลงเลย เพราะมนุษย์เหล่านี้ตั้งอยู่ในเบญจศีลตลอดกาลไม่ได้ขาด ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ขโมยทรัพย์ไม่ว่ามากหรือน้อยของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่เป็นชู้กับภรรยาของผู้อื่น ส่วนผู้หญิงในทวีปเหล่านี้ก็ไม่ลอบเป็นชู้กับสามีผู้อื่น หญิงเหล่านี้ก็ไม่เป็นชู้กับสามีของหญิงเหล่านี้ อนึ่ง มนุษย์เหล่านั้นไม่พูดเท็จ เว้นจากการตีสุราของเมาต่าง ๆ และรู้จักยำเกรงผู้อาวุโส บิดามารดา รู้จักรักที่รักน้อง มีใจอ่อนโยน อุดหนุน มีความเอ็นดูกรุณาซึ่งกันและกัน ไม่อิจฉาริษยากัน เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ เว้นจากการทะเลาะเบาะแว้งทุ่มเถียงกัน ไม่ชว่งชิงหวงแหนเขตแดนและบ้านเรือนของกันและกัน ไม่ข่มเหงชว่งชิงเอาเงินทองแก้วแหวน บุตร ภรรยา ข้าว ไร่ นา โค ป่า ห้วยละหาน ธารน้ำ บ้านเรือน ที่สวน ฝือกมัน หลักตอ ล้อเกวียน ไม่เบียดเบียนเรือ แพ โคน กระบือ ช้าง ม้า ช้างโต และสรรพทรัพย์สิ่งใด ๆ เขาไม่แบ่งว่าเป็นของตนหรือของท่าน ดูเสมอกันทั้งสิ้นทุกแห่ง มนุษย์เหล่านั้นไม่ทำอะไรเอนาค้าขายเลย แผ่นดินทางทิศตะวันตกเขาพระสุเมรุมีทวีปชื่อ “อมรโคยานทวีป” กว้าง ๗๐๐๐ โยชน์ มีแผ่นดินล้อมรอบเป็นบริวาร บรรดามนุษย์ในอมรโคยานทวีปมีหน้าดังเดือนแรม ๘ ค่ำ มีแม่น้ำใหญ่และแม่น้ำเล็ก มีภูเขา มีเมืองใหญ่เมืองน้อย (มนุษย์ในทวีปนั้นมีจำนวนมาก มีท้าวพระยา และมีนายบ้านนายเมือง) แผ่นดินทางทิศตะวันออกภูเขาพระสุเมรุมีทวีปใหญ่ชื่อ “บุรพวิเทหทวีป” กว้างได้ ๗,๐๐๐ โยชน์ วัดโดยรอบได้ ๒๑,๐๐๐ โยชน์ มีทวีปเล็ก ๕๐๐ ทวีปล้อมรอบเป็นบริวาร เหล่ามนุษย์ในบุรพวิเทหทวีปมีหน้ากลมดังเดือนเพ็ญ มีแม่น้ำใหญ่แม่น้ำเล็ก มีภูเขา มีเมืองใหญ่เมืองน้อย เหล่ามนุษย์ที่อยู่ในทวีปนั้นมีมากนัก มีท้าวพระยาและนายบ้านนายเมือง แผ่นดินทางทิศเหนือของภูเขาพระสุเมรุมีทวีปชื่อว่า “อุตตรกुरुทวีป” กว้าง ๘,๐๐๐ โยชน์ มีแผ่นดินเล็ก ๆ ๕๐๐ ล้อมรอบเป็นบริวาร มนุษย์ในทวีปนั้นมีหน้าเป็นรูปสี่เหลี่ยม มีภูเขาทองล้อมรอบทวีป มีคนทั้งหลายอาศัยอยู่ในทวีปนั้นมาก มีความเป็นอยู่ดีกว่าคนในทวีปอื่น เพราะบุญของเขา เพราะเขารักษาศีล แผ่นดินอุตตรกुरुทวีปนั้นราบเรียบเสมอกัน ไม่มีที่ลุ่มที่ดอนหรือที่ขรุขระปรากฏให้เห็น และมีต้นไม้ขนานพันธุ์ มีกิ่งก้านสาขามาก มีค่าคบใหญ่่น้อยมากมาย เหมือนเขาตั้งโกลธวัชไว้เป็นบ้านเรือนดูงามดังปราสาท เป็นที่อยู่อาศัยของคนในอุตตรกुरुทวีปนั้น ไม่นั้นไม่มีตัวแมลงตัวด้วง ไม่มีส่วนที่คดที่งอ ที่กลวง ที่เป็นโพรง ต้นตรงกลมงามมาก ผลิดอกออกผลตลอดเวลาไม่เคยขาด ที่ใดที่เป็นบึง หนอง ทราย พัง จะคาตาดด้วยดอกบัวแดง บัวขาว บัวเขียว บัวหลวง และกุ่มท อุบล จงกลนี นิบลูบล บัวเพื่อน บัวขม เมื่อลมพัดต้องก็โยกกลิ้งหอมจรจายไปโดยรอบอยู่ตลอดเวลา

ชาวอุตตรกुरुทวีปมีรูปร่างสมทรง ไม่สูงไม่ต่ำ ไม่อ้วนไม่ผอม ดูงามด้วยรูปทรงสมส่วน มีริ้วแรงกำลังกายคงที่ไม่เสื่อมถอยไปตามวัย ตั้งแต่หนุ่มจนแก่ พวกเขาไม่มีความกังวลในเรื่องทำมาหากิน ไม่ต้องทำอะไรทำนาหรือซื้อขายกัน อนึ่ง ชาวอุตตรกुरुทวีปไม่รู้สึกร้อนหรือหนาว ไม่มีภัยจากแมงมุม รื่น ยุง งู สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์ร้ายมีพิษนานาชนิด เป็นต้น ชาวอุตตรกुरुทวีปไม่มีภัยจากลมและฝน และแดดก็ไม่เผาไหม้เขา เขาไม่รู้จักความแตกต่างระหว่างกลางวันและกลางคืน ไม่มีความเดือดเนื้อร้อนใจสิ่งใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวอูตรกรูทรีปมีข้าวชนิดหนึ่งชื่อ “สัตยชาติสาลี” คือข้าวที่เกิดเอง เขาไม่ต้องหว่านหรือไถดำ ข้าว นั้นเกิดเป็นต้นเป็นรวงเป็นข้าวสารเอง ข้าวนั้นหอม ไม่มีแกลบมีรำ ไม่ต้องตำ ไม่ต้องสี ชาวอูตรกรู ทรีปชวนกันกินข้าวนั้นอยู่เป็นประจำ ในอูตรกรูทรีปยังมีหินชนิดหนึ่งชื่อ “โชติปาสาณ” คนเหล่านั้น จะเอาข้าวสารรอกใส่หม้อทองเรืองงาม ยกไปตั้งบนแผ่นหินโชติปาสาณนั้น ข้าวครู่หนึ่งจะเกิดเป็นไฟ ลุกขึ้นได้เอง เมื่อข้าวสุก ไฟจะดับเอง เมื่อเขาเห็นไฟดับก็รู้ว่าข้าวสุกจึงคดใส่ถาดและตะไลทองงาม สำหรับกับข้าวนั้นก็ไม่ต้องจัดหา เมื่อนึกว่าจะกินสิ่งใดก็จะปรากฏขึ้นอยู่ใกล้ ๆ เขาเอง คนเหล่านั้น เมื่อกินข้าวนั้นแล้วจะไม่เกิดโรคต่าง ๆ เป็นต้นว่า โรคหิด โรคเรื้อน เกลื้อน กลาก โรคฝี โรคผอมแห้ง และโรคลมบ้าหมู จะไม่เป็นโรคท้องอืดท้องเฟ้อ ไม่เป็นง่อยเปลี้ยเพลี้ยแรง ดวงตาไม่บอดไม่ฟาง หูไม่ หนวกไม่ตึง จะไม่เจ็บไข้ได้ป่วย พิกลพิการดังกล่าวมานั้น ถ้าเขากำลังกินข้าวนั้นอยู่ เมื่อมีคนมาเยี่ยม เขาก็นำข้าวนั้นมารับรองด้วยความเต็มใจ และไม่รู้สึกเสียดาย

ในแผ่นดินอูตรกรูทรีปนั้นมีต้นกัลปพฤกษ์ต้นหนึ่ง สูง ๑๐๐ โยชน์ กว้าง ๑๐๐ โยชน์ วัดโดยรอบได้ ๓๐๐ โยชน์ ผู้ใดปรารถนาอยากจะได้ทรัพย์สินเงินทองหรือเครื่องประดับตกแต่งทั้งหลาย เป็นต้นว่า เสื้อสร้อยถนิมพิมพารณณ์ ผ้านุ่งผ้าแพรพรรณต่าง ๆ กิติ หรือเครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ สิ่งเหล่านั้น ย่อมบังเกิดขึ้นแต่ค่าคอบของต้นกัลปพฤกษ์นั้น ให้สำเร็จสมตามความปรารถนาทุกประการ

ภาพที่ 2.2 สมุดภาพไตรภูมิพระร่วงฉบับกรุงธนบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.5 นรกใหญ่

บรรดาสรรพสัตว์ทั้งหลายที่ได้กระทำบาปด้วย กาย วาจา ใจ ดังกล่าวแล้ว ย่อมได้ไปเกิดในอบายภูมิ ๔ ซึ่งมีนรก เป็นต้น และนรกใหญ่ ๘ ชุม อยู่ภายใต้แผ่นดินซึ่งเราอยู่นี้ เป็นชั้น ๆ ถัดกันลงไป ชั้นล่างสุดคือ อวิจีนรก ชั้นบนสุดคือ สัญชีพนรก

2.4.1 นรกขุมที่หนึ่ง ชื่อว่าสัญชีพ สัตว์ที่เกิดในนรกขุมนี้มีอายุยืนได้ ๕๐๐ ปีนรก หนึ่งวันหนึ่งคืนในนรกขุมนี้เทียบได้กับ ๙ ล้านปีในเมืองมนุษย์ ดังนั้น ๕๐๐ ปีในสัญชีพนรกจึงเท่ากับล้านหกแสนล้านสองหมื่นปีในเมืองมนุษย์

2.4.2 นรกขุมที่สอง ชื่อว่ากาหสตุตะ สัตว์ที่เกิดในนรกขุมนี้มีอายุยืนได้ ๑,๐๐๐ ปีนรก หนึ่งวันหนึ่งคืนในนรกขุมนี้เทียบได้กับ ๓๖,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์ ดังนั้น ๑,๐๐๐ ปีในกาหสตุตตนรก เทียบเท่ากับ ๑๒,๖๙๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

2.4.3 นรกขุมที่สาม ชื่อว่าสังฆาฏะ สัตว์ที่เกิดในนรกขุมนี้มีอายุยืนได้ ๒,๐๐๐ ปีนรก หนึ่งวันหนึ่งคืนในนรกขุมนี้เทียบได้กับ ๑๔๕,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์ ดังนั้น ๒,๐๐๐ ปีในสังฆาฏนรกจึงเท่ากับ ๑๐๓,๖๘๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

2.4.4 นรกขุมที่สี่ ชื่อโรรวะ สัตว์ที่เกิดในนรกขุมนี้มีอายุยืนได้ ๔,๐๐๐ ปีนรก หนึ่งวันหนึ่งคืนในนรกขุมนี้เทียบได้กับ ๕๗๖,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์ ดังนั้น ๔,๐๐๐ ปีในโรรวนรกนี้จึงเท่ากับ ๘๒,๙๔๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

2.4.5 นรกขุมที่ห้า ชื่อมหาโรรวะ สัตว์ที่เกิดในนรกขุมนี้มีอายุยืนได้ ๘,๐๐๐ ปีนรก หนึ่งวันหนึ่งคืนในนรกขุมนี้เทียบได้กับ ๒,๓๐๔,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์ ดังนั้น ๘,๐๐๐ ปีในมหาโรรวนรกนี้จึงเทียบเท่ากับ ๖,๖๓๕,๕๒๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

2.4.6 นรกขุมที่หก ชื่อว่าตปาปะ สัตว์ที่เกิดในนรกขุมนี้มีอายุยืนได้ ๑๖,๐๐๐ ปีนรก หนึ่งวันหนึ่งคืนในนรกขุมนี้เทียบได้กับ ๙,๒๓๖,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์ ดังนั้น ๑๖,๐๐๐ ปีในตปาปนรกนี้จึงเทียบเท่ากับ ๕๓,๐๘๔,๑๖๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

2.4.7 นรกขุมที่เจ็ด ชื่อมหาตปาปะ สัตว์ที่เกิดในนรกขุมนี้มีอายุยืนมานานัก จะนับเป็นปีเดือนนรกนั้นมิได้เลย นับด้วยกัลป์ได้กึ่งกัลป์

2.4.8 นรกขุมที่แปด ชื่ออวีจี สัตว์ที่เกิดในนรกนี้มีอายุยืนยืงนัก จะนับเป็นปีเดือนนรกนั้นมิได้เลย นับด้วยกัลป์ได้หนึ่งกัลป์

นรกใหญ่ทั้ง ๘ ขุมนี้ แต่ละขุมมี ๔ มุม และมีประตูประจำทั้ง ๔ ทิศ พื้นเป็นเหล็กแดง มีฝาปิดข้างบนเป็นเหล็กแดงเช่นกัน มีเนื้อที่กว้างและสูงเท่ากันเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส แต่ละด้านยาว ๑๐๐ โยชน์ และ ๑ โยชน์เท่ากับ ๘,๐๐๐ วา ส่วนหนาของผนัง ๔ ด้าน พื้นและเพดานส่วนละ ๘ โยชน์ ในนรกไม่มีที่ว่างเปล่า เต็มไปด้วยฝูงสัตว์นรกซึ่งเบียดเสียดกันอยู่เต็มพื้นที่ ไฟนรกลุกโชนอยู่ตลอดเวลาไม่เคยดับไหม้ คุกรุ่นอยู่ตลอดกัลป์ บาปกรรมของสัตว์นรกลุกขึ้นเป็นไฟเผาภายในตัวบุคคลนั้นราวกับเป็นพื้นซึ่งไม่เคยดับเลย นรกใหญ่ทั้ง ๘ ขุมนี้ ล้อมรอบด้วยนรกบ่าว ๑๖ ขุม ด้านละ ๔ ขุม นอกจากนี้ นรกบ่าวยังแบ่งย่อยเป็นนรกเล็ก เรียกว่ายมโลกอีก ๔๐ ขุม นรกบ่าวมีความกว้าง ๑๐ โยชน์ ทั้งนรกบ่าวและนรกใหญ่ รวมทั้งสิ้นได้ ๔๔๖ ขุม[๑] ในนรกใหญ่ทั้ง ๘ ขุมนั้นไม่มียมบาล แต่นรกบ่าวและนรกเล็กมียมบาลอยู่ด้วย นรกบ่าวที่มียมบาลอยู่นั้นเรียกชื่อว่าอุสทนรก

ภาพที่ 2.3 สมุดภาพไตรภูมิพระร่วงฉบับกรุงธนบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 แดนสวรรค์ชั้นฉกามาพจร

2.6.1 สวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกา

นับจากแผ่นดินที่เรายู่นี้ขึ้นไปเบื้องบน ๓๒๖,๐๐๐,๐๐๐ วา คิดเป็นโยชน์ได้ ๔๖,๐๐๐ โยชน์ ก็จะถึงสวรรค์ชั้นฟ้าที่ชื่อว่าจาตุมหาราชิกาภูมิ สวรรค์ชั้นนี้ตั้งอยู่บนยอดเขาขุคันธราทางทิศตะวันตกและทิศตะวันออก ส่วนทางทิศใต้เป็นเขาสินธูราช มีเมืองสวรรค์สำหรับเทพดาอยู่ ๔ เมืองด้วยกัน แต่ละเมืองมีความกว้างและยาวเท่ากันคือ ๔๐๐,๐๐๐ วา มีกำแพงทองล้อมรอบ ประดับประดาด้วยแก้ว ๗ ประการ กำแพงนี้มีความสูง ๘,๐๐๐ วา บานประตูทำด้วยแก้ว มีปราสาททองอยู่เหนือประตูทุกด้าน ภายในเมืองมีปราสาทแก้วเป็นที่สถิตของเหล่าเทพดา แผ่นดินในเมืองนั้นเป็นแผ่นดินทองคำแวววาวงดงามและราบเรียบราวหน้ากลอง แต่อ่อนละมุนเหมือนพู่ผ้า แก้วที่ประดับพื้นนั้นเมื่อเหยียบลงไปก็อ่อนนุ่มยุบลงเล็กน้อย แล้วก็เต็มขึ้นมา เหมือนเดิม ไม่ปรากฏรอยเท้าที่เหยียบ

2.6.2 สวรรค์ชั้นดาวดึงส์

เหนือสวรรค์ชั้นจาตุมหาราชิกาขึ้นไป ๓๓๖,๐๐๐,๐๐๐ วา เป็นสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ซึ่งตั้งอยู่บนยอดเขาพระสุเมรุ เป็นที่อยู่ของพระอินทร์ผู้เป็นใหญ่ในหมู่เทวดาทั้งหลาย อาณาเขตของเมืองที่พระอินทร์อยู่นี้กว้าง ๘,๐๐๐,๐๐๐ วา มีปราสาทแก้ว มีสถานที่สำหรับเล่นเฟลิดเฟลิน จากประตูเมืองด้านตะวันออกออกไปถึงประตูเมืองด้านตะวันตก กว้าง ๘,๐๐๐,๐๐๐ วา จากประตูเมืองด้านใต้ไปถึงประตูเมืองด้านเหนือ กว้าง ๘,๐๐๐,๐๐๐ วา มีกำแพงแก้วล้อมรอบเมืองและมีประตูทั้งหมดโดยรอบ ๑,๐๐๐ ประตู ทุกประตูมียอดเป็นปราสาท ทำด้วยทอง ประดับด้วยแก้ว ๗ ประการ ประตูนั้นวัดตั้งแต่เชิงประตูขึ้นไปถึงยอดปราสาทสูง ๒๕๐,๐๐๐ วา เวลาเปิดปิดประตู จะมีเสียงดังไพเราะราวกับดนตรีเป็นที่ฟังพอใจ เทวดาที่อยู่ในนครดาวดึงส์สามารถได้ยินเสียงร้องของช้างแก้ว และเสียงของราชรถแก้วอันไพเราะเป็นที่พอกพอใจยิ่ง

2.6.3 สวรรค์ชั้นยามา

นับจากดาวดึงส์สวรรค์ชั้นไป ๖๗๒,๐๐๐,๐๐๐ วา หรือ ๘๔,๐๐๐ โยชน์ ก็จะถึงชั้นฟ้าชื่อยามา เทวดาที่อยู่ในชั้นฟ้านี้จะมีปราสาทแก้วปราสาททองเป็นวิมาน มีกำแพงแก้วล้อมรอบ มีสวนอุทยานแก้วและมีสระโบกขรณี เทวดาทั้งหลายในชั้นนี้มีหน้าตารุ่งเรืองงดงามยิ่งนัก กายสูง ๘,๐๐๐ วา เทวดาผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นฟ้านี้ ชื่อ พระสุยามเทวราช ในชั้นฟ้านี้ไม่มีแสงอาทิตย์เลยเพราะอยู่สูงกว่าพระอาทิตย์มากนัก เทวดาทั้งหลายมองเห็นได้ด้วยแสงรัศมีจากแก้วทั้งหลายและรัศมีจากตัวเทวดานั้นเอง ส่วนจะรู้ว่าเช้าหรือค่ำได้ก็อาศัยดูจากดอกไม้ทิพย์ ถ้าเห็นดอกไม้ทิพย์บาน จึงรู้ว่ารุ่งเช้า ถ้าเห็นดอกไม้ทิพย์หุบ จึงรู้ว่าเย็นยามกลางคืน อายุเทวดาในชั้นฟ้านี้ยืนถึง ๒,๐๐๐ ปีทิพย์ หรือ ๑๔๔,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

2.6.4 สวรรค์ชั้นดุสิต

นับจากสวรรค์ชั้นยามาขึ้นไปอีก ๑,๓๔๔,๐๐๐,๐๐๐ วา หรือ ๑๖๘,๐๐๐ โยชน์จะถึงสวรรค์ชั้นดุสิต สวรรค์ชั้นนี้มีวิมานเป็นปราสาทแก้วและปราสาททอง มีกำแพงแก้วล้อมรอบไม่ว่าจะเป็นความกว้าง ความสูง ความงามนั้น มีมากกว่าปราสาทของเทวดาทั้งหลายในสวรรค์ชั้นยามาทั้งสิ้น มีสระและสวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เช่นในสวรรค์ชั้นฟ้าทั้งหลาย เทวดาผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นนี้ คือ พระสันตดุสิตเทพยราช เทวดาทั้งหลายในสวรรค์ชั้นดุสิตนี้ รัฐบาล รัฐบาล แม้แต่พระโพธิสัตว์ผู้สร้างสมบารมีก่อนจะเสด็จลงมาเป็นพระพุทธเจ้า ก็สถิตอยู่ในสวรรค์ชั้นนี้ ขณะนี้พระศรีอาริยมตไตรย ผู้จะเสด็จลงมาเป็นพระพุทธเจ้าองค์ต่อไปในภัททกาลนี้ ก็สถิตอยู่ที่สวรรค์ชั้นนี้และเทศนาธรรมให้เทวดาทั้งหลายฟังอยู่ทุกเมื่อมีได้ขาด อายุของเทวดาในชั้นนี้ยืนถึง ๔,๐๐๐ ปีทิพย์ หรือ ๔๗๖,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

2.6.5 สวรรค์ชั้นนิมมานรดี

นับจากสวรรค์ชั้นดุสิตขึ้นไป ๒,๖๘๘,๐๐๐,๐๐๐ วา หรือ ๓๓๖,๐๐๐ โยชน์ ก็ถึงสวรรค์ชั้นนิมมานรดี ซึ่งมีปราสาทแก้วปราสาททองเป็นที่อยู่ของเทวดา มีกำแพงแก้วกำแพงทองล้อมรอบ และมีแผ่นดินเป็นทองราบเรียบเสมอกันทุกแห่งดงาม มีสระน้ำอาบน้ำ สรงน้ำพร้อมสรรพ และมีสวนแก้วเหมือนสวรรค์ชั้นดุสิต แต่งามขึ้นไปอีก เทวดาที่อยู่ในสวรรค์ชั้นนี้ หากปรารถนาจะได้สิ่งใด ก็จะเนรมิตสิ่งนั้นขึ้นมาเองตามใจปรารถนาได้ทุกประการ เทวดาทั้งหลายสนุกสนานอยู่กับนางฟ้าทั้งหลายด้วยใจนั้นเอง จึงเรียกสวรรค์ชั้นนี้ว่า นิมมานรดี เทวดาในชั้นฟ้านี้อายุยืนได้ ๘,๐๐๐ ปีทิพย์ หรือ ๒,๓๐๔,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

2.6.6 สวรรค์ชั้นปรนิมิตวสวัตดี

เหนือขึ้นไปจากสวรรค์ชั้นนิมมานรดี ๕,๓๗๖,๐๐๐,๐๐๐ วา หรือ ๖๗๒,๐๐๐ โยชน์ ก็จะถึงสวรรค์ชั้นปรนิมิตวสวัตดี สวรรค์ชั้นที่ ๖ อันเป็นฉกามาพจรสวรรค์ สวรรค์ชั้นฟ้าที่ ๖ นี้ ประเสริฐด้วยสุขสมบัติมากยิ่งขึ้นไปกว่าสวรรค์ชั้นฟ้าที่กล่าวมาแล้ว หากว่าปรารถนาจะได้สรรพทิพย์อาหารใด ๆ ก็จะมีเทวดาองค์อื่นมาเนรมิตให้ตั้งใจปรารถนา จึงชื่อว่า ปรนิมิตวสวัตดีสวรรค์ เทวดาในสวรรค์ชั้นนี้สูง ๖๔,๐๐๐ วา เทวดาผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นนี้ ชื่อพระปรนิมิตวสวัตดีเทวราชเป็นใหญ่เหนือเทวดาทั้งหลายฝ่ายหนึ่ง และพระยามารอิราชเป็นใหญ่ในหมู่มารทั้งหลายอีกฝ่ายหนึ่ง ในชั้นฟ้านี้จึงมีพระยาผู้เป็นใหญ่ ๒ องค์ ไม่เคยไปเฝ้าไปหากันและกันเลย สวรรค์ทุกชั้นมีอาณาเขตจดขอบแดนจักรวาล ชั้น ๖ นี้ ชื่อฉกามาพจรภูมิ อายุของเทวดาในสวรรค์ชั้นนี้ยืนได้ ๑๖,๐๐๐ ปีทิพย์ หรือ ๘,๒๑๖,๐๐๐,๐๐๐ ปีในเมืองมนุษย์

2.7 รูปพรหม ๑๖ ชั้น

พรหมทั้งหลายที่เกิดในรูปพรหมทั้ง ๑๖ ชั้นนั้น ย่อมเกิดเป็นกายใหญ่ทันทีแต่เพียงอย่างเดียว และเอาปฏิสนธิ ๖ จำพวก คือ วิตก วิจารณ และอื่น ๆ ที่กล่าวแล้ว นับตั้งแต่สวรรค์ชั้นปรนิมมิตวสวัตตีขึ้นไปจนถึงพรหมโลกนั้น จะนับเป็นโยชน์หรือเป็นวาไม่ได้เลย เพราะว่าอยู่ไกลมาก แม้แต่พรหมชั้นล่างสุดที่ชื่อ พรหมปารีสัชชาภูมิ ลงมาจนถึงแผ่นดินนี้ก็ยิ่งไกลมาก หากเอาศิลาก้อนหนึ่งขนาดเท่าปราสาทเหล็กที่ชื่อ โลหปราสาท ที่มีอยู่ในลังกาทวีปนั้น มาทิ้งทอดลงมาจากพรหมปารีสัชชานั้น โดยไม่ไปติดขัดอยู่ที่ไหนเลย ก็จะกินเวลาถึง ๔ เดือน จึงจะตกลงมาถึงแผ่นดิน นี่เป็นแต่เพียงพรหมชั้นต่ำสุด พรหมทั้ง ๒๐ ชั้นจะอยู่เหนือกันขึ้นไปตามลำดับ ๒๐ ชั้น อาณาเขตกว้างเท่าขอบเขตของกำแพงจักรวาล นอกจากนั้นยังมีปราสาทแก้ว และเครื่องประดับทั้งหลายงดงามยิ่งไปกว่าบรรดามณีในสวรรค์ของเทวดาต่าง ๆ นับพันเท่า

พรหมชั้น ๑ ชื่อ พรหมปารีสัชชาภูมิ ชั้น ๒ ชื่อ พรหมบโรหิตา ชั้น ๓ ชื่อ มหาพรหมภูมิ พรหมณัม และฤๅษีที่บำเพ็ญภาวนาจนได้ฌานที่ชื่อ ปฐมฌานในชั้นต่ำ ตลอดชีวิตนั้นเมื่อตายไปจะได้ไปเกิดในพรหมชั้นปารีสัชชาภูมิ มีอายุยืนได้หนึ่งในสามของกัลป์ ผู้ใดที่ได้ปฐมฌานขึ้นปานกลางตลอดชีวิต เมื่อตายไปก็จะไปเกิดในพรหมที่ชื่อว่าพรหมบโรหิตาภูมิ เสวยสุขอยู่เป็นเวลาครึ่งหนึ่งของกัลป์ ส่วนผู้ใดได้ปฐมฌานชั้นสูงสุดตลอดชีวิต เมื่อตายไปก็จะไปเกิดในพรหมชั้นมหาพรหมภูมิ เสวยสุขเป็นเวลาหนึ่งมหากัลป์ อายุของพรหมในชั้นนี้นับเป็นกัลป์ เมื่อไฟไหม้กัลป์เมื่อใดก็จะไหม้พรหมทั้ง ๓ ชั้นนี้ด้วยไกลขึ้นไปอีกมากก็จะถึงพรหมอีก ๓ ชั้น คือ ปริตตภูมิ อัปปมาณาภูมิ และ อาภัสสราภูมิ รวมเรียกว่า ทุตติยานภูมิ เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายที่สำเร็จตุตติยานชั้นต่ำจนตลอดชีวิต เมื่อตายไปจะไปเกิดในพรหมชั้นปริตตภูมิ มีอายุได้ ๒ มหากัลป์ ผู้ใดสำเร็จตุตติยานภูมิชั้นปานกลางจนตลอดชีวิต ตายไปจะไปเกิดในพรหมชั้นอัปปมาณาภูมิ มีอายุยืนได้ ๔ มหากัลป์ ส่วนผู้ที่สำเร็จตุตติยานภูมิชั้นสูงสุด ก็จะไปเกิดในพรหมชั้นอาภัสสราภูมิ มีอายุยืนได้มหากัลป์ เมื่อเกิดไฟไหม้กัลป์แล้ว น้ำที่ท่วมอาภัสสราพรหมภูมิด้วย ถัดขึ้นไปอีกไกลนักหนาก็จะถึงพรหมอีก ๓ ชั้น คือ ปริตตสุภาภูมิ อัปปมาณสุภาภูมิ และสุภิกินหาภูมิ รวมเรียกว่า ตุตติยานภูมิ เทวดาหรือมนุษย์ใดได้ตุตติยานในชั้นต่ำ เมื่อตายไปก็จะไปเกิดในพรหมชั้นปริตตสุภาภูมิ มีอายุยืน ๑๖ มหากัลป์ ผู้ใดได้ตุตติยานในชั้นกลางจนตลอดชีวิต ตายไปก็จะไปเกิดในพรหมชั้นอัปปมาณสุภาภูมิ มีอายุยืนได้ ๓๒ มหากัลป์ ส่วนผู้ใดได้ตุตติยานชั้นสูงสุดจนตลอดชีวิต ตายไปก็จะไปเกิดในพรหมชั้นสุภิกินหาภูมิ มีอายุยืน ๖๔ กัลป์ เมื่อน้ำท่วมแล้วมีลม ๕ อย่าง พัดพาทำลายพรหมทั้ง ๓ ชั้นนี้จนหมดลมนี้จึงจะหยุด

จากนั้นขึ้นไปอีกไกลมากจะถึงพรหมอีก ๒ ชั้น คือ เวทัพผลาภูมิและอัสถุณภูมิ เรียกว่า จตตถณภูมิ เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายที่บรรลุจตตถณชั้นสูงสุดจนตลอดชีวิต เมื่อตายไปจะไปเกิดในพรหมชั้นเวทัพผลาภูมิ มีอายุยืนถึง ๔๐๐ มหากัลป์ ผู้ใดถึงจตตถณด้วยความมั่นคงและไม่มีลูกมีเมีย รวมทั้งเขาร่าพิงในใจว่า อันว่าสัตว์ทั้งหลายที่ไปทนทุกขเวทนาอยู่ในจตุรabayด้วย โยนิ ๔ คติ ๕ วิญญาณ ฐิติ ๗ และสัตตาวาส ๙ ก็เป็นเพราะมีใจรู้ร่าพิงมาก มีใจรัก มีใจเกลียดชัง เมื่อใดใจนี้หายไประยะหนึ่ง

ไม่รู้รำพึงมาก ไม่รู้รักรู้เกลียด เมื่อนั้นก็จะตียิ่ง เขารำพึงเช่นนี้แล้วก็ปรารถนาเช่นนี้ คือขออย่ามีลูกมีเมียหรือมีใจเลย เขาพร่ำภาวนาเช่นนี้ว่า ขอจงอย่ามีสัญญาภาวนาอยู่ตลอดชั่วชีวิตเขา เมื่อตายไปก็ไปเกิดในพรหมชั้นอสัญญภูมิ พรหมในชั้นนี้มีกายสูง ๙๖,๐๐๐ วา ไม่มีใจแม้แต่ชนิดเดียว หน้าตาผิวพรรณเหมือนรูปพระปฏิมาทองคำที่ช่างขัดไว้ใหม่ งดงามมาก หากผู้ใดนั่งอยู่และตายไป ก็จะไปเกิดเป็นพรหมในอิริยาบถนั่งไปจนสิ้นอายุพรหม ผู้ใดยืนอยู่แล้วตายไป ก็จะไปเกิดเป็นพรหมในอิริยาบถยืนในพรหมโลก ไม่กะพริบตาหวั่นตึงใด ๆ ทั้งสิ้น ไม่รับรู้ใดทั้งสิ้น ในปราสาทแก้วของพรหมนั้นกว้างขวางมาก มีดอกไม้ของหอมทั้งหลายอันประเสริฐอยู่ตลอดเวลาที่พรหมสถิตอยู่ ดอกไม้นั้นไม่มีเหี่ยวแห้งของหอมต่าง ๆ ก็ไม่มีวันหมดกลิ่นหอมเลย ดอกไม้ต่าง ๆ ก็จะมีประดับอยู่เรียงรายราวกับมีผู้จัดแต่งอยู่รอบวิมานของพรหม จำนวนของพรหมในชั้นนี้มีมากมายไม่รู้กี่ล้านก็โกฏิ มีอายุยืนได้ ๕๐๐ มหากัลป์ เมื่อใดพรหมเหล่านี้จะสิ้นอายุ พรหมที่ได้ทำบุญมาก่อน เมื่อก่อนจะสิ้นชีวิตจิตใจก็จะกลับคืนมาสู่ร่างตามเดิมเช่นคนทั่ว ๆ ไป แล้วจึงไปเกิดตามผลบุญและบาปที่ทำไว้ เพราะยังไม่ถึงนิพพาน จากนั้นขึ้นไปอีกไกลมากจะถึงพรหมอีก ๕ ชั้น คือ อวิหาภูมิ อตปปาภูมิ สุทัสสาภูมิ สุทัสสีภูมิ และออกนิชฐาภูมิ เรียกรวมว่า ปัญจสุทธาวาส นับเป็นจุดตถกถาภูมิ ผู้ใดได้สำเร็จจุดตถกถา หรือปัญจกถาภูมิ ก็ดี จนตลอดชั่วชีวิตตายไปก็จะได้ไปเกิดในพรหม ๕ ชั้นที่ชื่อปัญจสุทธาวาสนี้

แล้วจะไม่เกิดมาเป็นคนในมนุษยโลกอีกเลย หากว่าสิ้นอายุจากพรหมโลกแล้ว จะเข้าถึงนิพพานเลย อายุของพรหมในอวิหาภูมินั้นยืนได้ ๑,๐๐๐ มหากัลป์ อายุพรหมในอตปปาอินได้ ๒,๐๐๐ มหากัลป์ พรหมในสุทัสสาอายุยืนได้ ๔,๐๐๐ มหากัลป์ อายุพรหมในชั้นสุทัสสียืนได้ ๘,๐๐๐ มหากัลป์ และอายุพรหมในชั้นออกนิชฐายืนได้ ๑๖,๐๐๐ มหากัลป์

พรหมทั้ง ๑๖ ชั้นนี้ เรียกว่า โสฬสรูปพรหม อันเป็นที่อยู่ของพรหมทั้งหลายอันมีรูปพรหมทั้งหลายล้วนแต่เป็นเพศชาย จะมีพรหมเพศหญิงแบบเทพธิดาในสวรรค์ชั้นต่ำลงมาก็หาไม่ได้ แต่พรหมที่อยู่ในชั้นอสัญญภูมินั้นเป็นแต่รูปอยู่เช่นนั้น ไม่เคลื่อนไหวเลยแม้แต่น้อย ส่วนพรหมในชั้นอื่น ๆ อีก ๑๕ ชั้น เคลื่อนไหว มีตาไว้ดู หูไว้ฟัง มีจมูกไว้หายใจเข้าออก แต่ไม่มีความรู้สึกถึงกลิ่นหอมหรือเหม็น มีลิ้นไว้พูดจาแต่ไม่รู้รสเปรี้ยว หวาน เผ็ด จืด หรือเค็ม เนื้อตัวของพรหมนั้นแม้ว่าจับต้องก็จะไม่รู้สึกเจ็บแต่ประการใด ไม่สเวยข้าว น้ำ ได้แต่นั่งมานสมาบัติ ไม่ยินดีที่จะเกี่ยวข้องกับผู้อื่น หน้าตาเนื้อตัวของพรหมนั้นเกลี้ยงกลางงดงาม รุ่งเรืองกว่าพระจันทร์ พระอาทิตย์เป็นพันเท่า แม้แต่มือของพรหมเพียงมือเดียวก็ให้แสงเรืองไปทั่วจักรวาลได้ถึงหมื่นจักรวาล พระพรหมทั้งหลายมีปราสาทแก้วและปราสาททอง มีอาสน์ทิพย์ ม่านและเพดานเป็นทิพย์ประดับด้วยแก้ว ๗ ประการ งดงามยิ่งกว่าวิมานของเทวดาในชั้นต่ำได้พันเท่า มีเกตกลางดงงาม มีขลุ่ยทุกองค์ งามยิ่งนัก รูปร่างของพรหมก็งดงามมาก ไม่ว่าจะเป็นหัวเข่าก็ดี แขนก็ดี ต่อกันกลมกลึงงามมาก มองไม่เห็นรอยต่อ พรหมทั้งหลายนั้นไม่มีอวัยวะภายในตนแม้แต่น้อย และไม่มีลามกอาจมใด ๆ เลย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.8 แดนของสัตว์เดรัจฉาน

สัตว์เดรัจฉานที่เกิดในแดนนี้มีกำเนิด ๔ ประการ คือ เกิดจากไข่ เกิดจากครรภ์ เกิดจากโคล และเกิดโดยมีรูปกายโตใหญ่ขึ้นทันใด บรรดาสัตว์เดรัจฉานเหล่านี้ได้แก่ ครุฑ นาค สิงห์ ช้าง ม้า วัว ควาย เนื้อ เป็ด ห่าน ไก่ และนก เป็นต้น สัตว์เหล่านี้บางชนิดไม่มีเท้า บางชนิดมี ๒ เท้า บางชนิดมี ๔ เท้า บางชนิดมีเท้าเป็นจำนวนมาก สัตว์เหล่านี้เวลาเดินคว่ำตัวลงขนากับพื้น

สัตว์เดรัจฉานมีความรู้อยู่ ๓ อย่าง คือ รู้สีบัพันธ์ รู้กินอาหาร และรู้กลัวความตาย ตามปกติสัตว์เดรัจฉานไม่รู้จักบุญหรือกรรม ไม่รู้จักเลี้ยงตนด้วยการค้าขาย ทำไรไถนา บางชนิดกินหญ้าเป็นอาหาร บางชนิดกินเถาวัลย์ กินใบไม้ บางชนิดกินกันเอง บางชนิดกินสัตว์ที่อ่อนแอกว่าตน สัตว์ที่อ่อนแอ มักจะหนีไปซ่อนในที่เร้นลับ เมื่อสัตว์ที่แข็งแรงกว่าวิ่งไล่ทันก็จะกินสัตว์ที่อ่อนแอนั้น การที่สัตว์เดรัจฉานเลี้ยงชีวิตด้วยการฆ่ากัน เมื่อตายไปย่อมไปเกิดในอบายภูมิ ๔ สัตว์เดรัจฉานจำนวนน้อยที่ได้ไปเกิดบนสวรรค์ สัตว์ซึ่งเดินคว่ำตัวลงขนากับพื้นนั้นมีทั้งที่ดีและไม่ดี ที่ดีได้แก่ ราชสีห์ซึ่งมี ๔ ประเภท คือ ดิณสีหะ กาศสีหะ ปันฑุรสีหะ และไกรสรสีหะ ประเภทแรก คือ ดิณสีหะนั้นมีขนสีหม่นเหมือนสีปีกนกเขา กินหญ้าเป็นอาหาร ประเภทที่ ๒ กาศสีหะนั้นมีขนสีดำเหมือนวัวดำ กินหญ้าเป็นอาหาร ประเภทที่ ๓ ปันฑุรสีหะ มีขนสีเหลืองเหมือนสีใบไม้ กินเนื้อเป็นอาหาร ประเภทที่ ๔ ไกรสรสีหะ มีปากและเท้าทั้ง ๔ เป็นสีแดงดุจเอาน้ำครั่งละลายด้วยน้ำชาตหระคุณทาไว้ ท้องก็เป็นสีแดงเช่นกัน มีแนวแดงตั้งแต่หัวตลอดจนถึงหลังและอ้อมลงถึงขา แนวแดงนี้ดุจรัดสะเอว งามเหมือนมีผู้แต้มไว้ ขนคออ่อนนุ่มราวกับพันด้วยผ้าแดง ซึ่งมีค่าแสนตำลึงทอง ขนที่ตัวไกรสรสีหะนั้น บางตอนก็มีสีขาวงาม ประดุจหอยสังข์ที่ขัดใหม่ เมื่อไกรสรสีหะออกจากถ้ำที่อยู่ จะเป็นถ้ำทองหรือถ้ำแก้วก็ตาม จะขึ้นไปอยู่บนแผ่นหินซึ่งมีสีเหลืองงาม ประดุจทองคำ สองตีนหลังเหยียดเสมอกัน และยืนสองตีนหน้า สะบัดขนมองหลัง แล้วเหยียดสองตีนหน้า พุบสองตีนหลังลงแล้วยืนตัวขึ้น ส่งเสียงดังดุจฟ้าลั่น สะบัดขนแล้วจึงออกเดิน เมื่อวิ่งไปมามีลักษณะเหมือนลูกวัววิ่ง ทำเดินของไกรสรสีหะนั้นดูว่องไวงดงาม เหมือนผู้มีร่างกายแข็งแรงถือคันทวนไฟแกว่งไปมาในคืนเดือนมืด เสียงร้องของไกรสรสีหะนั้นดังมากจนได้ยินไปไกลถึง ๓ โยชน์ ร้อง ๓ ครั้ง บรรดาสัตว์ ๒ ตีน ๔ ตีน ซึ่งอยู่ในระยะเสียงที่ได้ยินนั้นก็จะตกใจกลัวตัวสั่น และสลบอยู่ไม่รู้สีกตัว แล้วพากันหนีจากที่นั้นไปจนหมดสิ้น ส่วนสัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำก็ดำหนึกลงไปจนถึงใต้พื้นน้ำ ร้องครวญคราง ช้างสารในป่าเมื่อได้ยินเสียงไกรสรสีหะก็รู้สึกกลัว ร้องขึ้นและหนีไป ในป่า ส่วนช้างบ้านที่ผูกไว้ด้วยเชือกหรือเชือกหนัง เมื่อได้ยินเสียงไกรสรสีหะ ก็ดิ้นแรงจนเชือกขาดซี่เหยี่ยวราดแล้ววิ่งหนีไป เว้นแต่ไกรสรสีหาราชด้วยกัน ม้าแก้วที่ชื่อว่าพลาหก และผู้มีบุญคือ พระโพธิสัตว์ พระอรหันต์ซึ่งสมาสพเท่านั้นที่สามารถฟังเสียงไกรสรสีหะนั้นได้

ยามเมื่อไกรสรสีหะกระโดดโลดเต้นนั้น เมื่อกระโดดไปทางซ้ายหรือขวาก็จะกระโดดไปได้ไกลระยะทางเท่าสุดเสียงวัวร้อง เมื่อกระโดดขึ้นเบื้องต้นก็จะกระโดดได้สูงเป็นสี่เท่าของระยะสุดเสียงวัวร้อง บางครั้งก็สูงถึงเจ็ดเท่าของระยะสุดเสียงวัวร้อง เมื่อกระโจนออกไปข้างหน้าก็จะกระโจนออกไปได้สิบหกถึงยี่สิบเท่าของระยะสุดเสียงวัวร้อง หากกระโจนลงจากที่สูงลงล่างก็จะไปไกล ๖๐ ถึง ๘๐ โยชน์ เมื่อกระโดดขึ้นไปกลางอากาศ ต้นไม้ใหญ่ก็จะแหวกเป็นช่องทั้งด้านซ้ายและขวาและกระโดดได้สูงเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สี่เท้าของระยะสุดเสียงวัวร์ร้อง บางครั้งก็สูงถึงเจ็ดเท้าของระยะสุดเสียงวัวร์ร้อง เมื่อกระโจนออกไปข้างหน้าก็จะกระโจนออกไปได้สิบหกถึงยี่สิบเท้าของระยะสุดเสียงวัวร์ร้อง หากกระโจนลงจากที่สูงลงล่างก็จะไปไกล ๖๐ ถึง ๘๐ โยชน์ เมื่อกระโดดขึ้นไปกลางอากาศ ต้นไม้ใหญ่ก็จะแหวกเป็นช่องทั้งด้านซ้ายและขวาและกระโดดได้สูงเป็นระยะทางเท่าสุดเสียงวัวร์ร้อง พอหยุดการกระโดดโลดเต้นแล้ว ก็จะส่งเสียงร้องอย่างดังสามครั้ง ครั้นหยุดแล้วก็จะกระโดดโลดเต้นโดยกระโดดไปข้างหน้า ๓ โยชน์ ความเร็วก่อให้เกิดลมพัดตึง เสียงดังของลมจะได้ยินไกลมาข้างหลัง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะไกรสรสีหะมีกำลังวังชาแข็งแรงยิ่งนัก ในบรรดาสัตว์สี่ตีนนั้นไม่มีสัตว์ใดจะกระโดดไปในอากาศได้เร็วเท่าไกรสรสีหะ ยกเว้นแต่ข้างแก้ว ข้างแก้วนั้นมีอยู่ ๑๐ ตระกูล ได้แก่ ข้างที่มีผิวกายสีดำ (กาฬพทตฤกุล) ข้างที่มีผิวกายสีน้ำไหล (คังเคยพทตฤกุล) ข้างที่มีผิวกายสีขาว (ปัญทพทตฤกุล) ข้างที่มีผิวกายสีทองแดง (ตามพทตฤกุล) ข้างที่มีผิวกายสีแสด (ปังคคพทตฤกุล) ข้างที่มีกลิ่นหอม (คันธพทตฤกุล) ข้างมงค (มังคคพทตฤกุล) ข้างที่มีสีกายสีทอง (เหมพทตฤกุล) ข้างซึ่งรักษาстилแปด (อุโปสถพทตฤกุล) และข้างหงา (ฉัททันตพทตฤกุล) ผูกข้างทั้งหลายนี้อยู่ในถ้ำทองกว้างใหญ่ ตกแต่งอย่างงดงาม

สัตว์ที่ไม่มีตีน อันได้แก่ ปลาใหญ่ ๗ ตัว คือ ตัวหนึ่งชื่อติมิ ตัวยาว ๒๐๐ โยชน์ ตัวหนึ่งชื่อดิงมคค ตัวยาว ๓๐๐ โยชน์ ตัวหนึ่งชื่อติมิริงคค ตัวยาว ๕๐๐ โยชน์ ส่วนอีก ๔ ตัวต่อไปนี้ ตัวยาว ๑,๐๐๐ โยชน์ ได้แก่ ปลาอานนท์ ปลาติมิหะ ปลาอัมฉณาโรหะ ปลามหาติมิหะ เมื่อใดที่ปลาติมิริงคคโบกครีปไปทางด้านซ้ายและขวา โยคทาง แกว่งหัว น้ำในมหาสมุทรก็จะเกิดเป็นฟองประดุจดั่งหม้อแกงเดือด ฟองนี้จะแผ่กระจายไปไกลถึง ๔๐๐ โยชน์ เมื่อใดที่ปลานี้โบกครีปทั้งสองแฉ่งทางแฉ่งหัว วายน้ำฉวัดเฉวียน น้ำนั้นก็กระเทือนไปถึงแผ่นดินทำให้เกิดฟองกระจายไป ๗๐๐ ถึง ๘๐๐ โยชน์ ที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นความแข็งแรงของปลาติมิริงคค ส่วนปลาใหญ่อีก ๔ ชนิดก็ยังมีกำลังใหญ่ยิ่งกว่านี้ พญาครุฑจัดเป็นสัตว์เดรัจฉานเช่นเดียวกัน แต่อาหารและที่อยู่ของครุฑนั้นเหมือนของเทวดาในสวรรค์ มีฤทธิ์อำนาจ สามารถเนรมิตตนได้เช่นกัน ดังนั้นจึงได้ชื่อว่าเทพโยนิ ที่เชิงเขาพระสุเมรุมีสระใหญ่สระหนึ่งชื่อสิมพลี กว้าง ๔๐๐ โยชน์ มีต้นจิวขึ้นเป็นพาล้อมรอบ มีความสูงเท่ากันราวกับมีผู้ปลูกไว้ ใบเขียวงามน่าดูยิ่งนัก และยังมีต้นจิวใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง ขนาดเท่าต้นไม้ชมพูทวีป สระนี้เป็นที่อยู่ของฝูงครุฑ ไม่มีสัตว์ปีกใดที่จะเทียบเท่าครุฑได้เลย พญาครุฑผู้เป็นใหญ่นั้นมีร่างกายใหญ่โตถึง ๑๔๐ โยชน์ ปีกซ้ายขวายาว ๑๔๐ โยชน์ หางยาว ๖๐ โยชน์ คอยาว ๓๐ โยชน์ ปากยาว ๙ โยชน์ ตีนทั้งสองยาว ๑๒ โยชน์ เมื่อครุฑกางปีกเต็มทีบินไปในอากาศจะยาวถึง ๗๐๐ โยชน์ เวลาเหยียดปีกเต็มทีจะได้ถึง ๘๐๐ โยชน์ ครุฑนั้นมีร่างกายใหญ่โตและกำลังวังชาแข็งแรงยิ่งนัก เมื่อเวลาครุฑเฉียวนาคกลางมหาสมุทร น้ำจะแยกออกโดยรอบมีรัศมี ๑๐๐ โยชน์ ครุฑจะใช้เล็บรัดหางนาค ปลอยหัวห้อยลงแล้วพาบินไปยังที่อยู่แล้วจึงจะกินเป็นอาหาร ครุฑมักจะเลือกกินนาคที่มีขนาดเท่าตนหรือเล็กกว่า ถ้ามีขนาดใหญ่กว่าก็ไม่สามารถจับกินได้ ครุฑจะมีการเกิดได้ ๔ แบบ คือ จากครุฑ จากไข่ จากโคล และเกิดเป็นรูปกายโตใหญ่ในทันที แต่พญาครุฑที่เกิดจากครุฑและไข่จะไม่สามารถจับนาคที่เกิดจากโคล และที่เกิดเป็นรูปกายโตใหญ่ในทันทีได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นาคชนิดหนึ่งอาศัยอยู่ในทะเล เมื่อนาคตัวเมียมีครรภ์แก่ก็จะตริกรองอยู่ในใจว่า หากจะออกลูกกลางทะเลนี้ ทะเลก็มีพองมากซึ่งเกิดจากนกน้ำและครุฑ ดังนั้น นาคที่มีครรภ์แก่จึงดำน้ำลงไปจนถึงแม่น้ำทั้งห้าที่ชื่อว่า คงคา ยมนา อจิรวดี สรรภู มหิมทานที ซึ่งไหลลงสู่มหาสมุทรใหญ่ แล้วจึงดำน้ำขึ้นไปยังป่าใหญ่ที่ชื่อป่าหิมพานต์ ในป่าหิมพานต์นั้นมีถ้ำทอง ซึ่งครุฑไม่สามารถบินไปถึงได้ นางนาคจึงคลอตลูกไว้ในที่นั้น แล้วเลี้ยงดูลูกจนเติบโตใหญ่แข็งแรง แล้วจึงพาลงน้ำลึกเพียงหน้าแข้ง และสอนให้ว่ายน้ำทั้งที่ลึกและที่ตื้น จนเห็นว่าลูกว่ายน้ำได้ดีแล้วจึงพาว่ายน้ำข้ามแม่น้ำใหญ่มา จนเห็นว่าลูกว่ายน้ำได้รวดเร็วดีแล้ว จึงเนรมิตให้ฝนตกหนัก จนน้ำนองเต็มป่าหิมพานต์และท่วมถึงทะเล จึงเนรมิตปราสาททองคำประดับด้วยแก้ว ๗ ประการงามรุ่งเรืองนัก ในปราสาทมีเครื่องประดับเครื่องอุปโภคบริโภคอันเป็นทิพย์ราวกับวิมานเทพดาในสวรรค์ ต่อจากนั้นนาคจึงนำลูกตนขึ้นอยู่บนปราสาท แล้วพาปราสาทล่องน้ำลงมาถึงมหาสมุทรที่ลึกถึง ๑,๐๐๐ วา แล้วพาปราสาทและลูกดำน้ำลงไปอยู่ในทะเลนั้น

นาคมี ๒ ชนิด คือ ถลชะ ชลชะ นาคถลชะสามารถเนรมิตตนได้แต่บนบก ไม่สามารถเนรมิตตนในน้ำ ส่วนนาคชลชะสามารถเนรมิตตนได้ในน้ำ แต่ไม่สามารถเนรมิตตนบนบกได้ ในสถานที่ ๕ แห่งต่อไปนี้ นาคไม่สามารถเนรมิตตนได้ ได้แก่ ที่เกิด ที่ตาย ที่นอน ที่สมสู่ ที่ลอกคราบ ถ้านาคไปอยู่ที่แห่งอื่นนอกจากห้าแห่งนี้ นาคก็สามารถเนรมิตตนได้ นาคสามารถเนรมิตตนให้งามราวเทพดาได้ ส่วนนาคตัวเมียบก็สามารถเนรมิตตนให้งามราวเทพธิดาและเทพอัปสร

เมื่อนาคต้องการล่าเหยื่อชนิดใด ก็จะแปลงตัวเป็นเหยื่อชนิดนั้น

เมื่อนาคต้องการหาอาหารบนแผ่นดินก็จะเนรมิตตัว เช่น งูไซ่ งูกระสา งูเห่า งูเขียว และอื่น ๆ บางครั้งก็จะเนรมิตตัวเป็นสัตว์อื่นที่ต้องการล่ากิน ทั้งนี้เพราะนาคเป็นสัตว์เดรัจฉาน

ระยะทางจากพื้นแผ่นดินที่เราอยู่จนถึงนาคพิภพนั้น ลึกถึง ๘,๐๐๐ วานกามภูมิ เมื่อพรหมเกิดมีรูปเกิด ๒๓ รูป แต่ไม่มีรูปเกิดอีก ๕ รูป ๕ รูปนั้นคืออะไร ได้แก่ ฆานรูป รูปอันรู้จักกลิ่นหอมและเหม็น ชิวหารูป รูปอันรู้รสอาหารที่กิน กายรูป รูปอันรู้สีก็จับปวด อิตถิการูป รูปอันรู้สีก็ถามค้นหาเหมือนผู้หญิง ปุริสหารูป รูปอันรู้สีก็ถามค้นหาเหมือนผู้ชาย เมื่อเกิดก็จะมีชีวิตรูป ๔ รูป คือ รูปที่รักษาตา รูปที่รักษาหู รูปที่รักษาใจ และรูปที่รักษาเสียง

บรรดาสัตว์เดรัจฉานเป็นต้นว่า ราชหงส์ซึ่งอาศัยอยู่ในเขาคิชฌกูฏและในถ้ำทองนั้น อาศัยอยู่ในปราสาทรวมกับฝูงนกอื่น ๆ และสัตว์ต่าง ๆ ตามที่มีอยู่ในป่าหิมพานต์นั้นมีจำนวนมากมาย ส่วนที่อาศัยอยู่ในบ้านในเมืองก็ยังมีอีกมากเป็นต้นว่า เป็ด ไก่ นก และห่าน ซึ่งคนเลี้ยงไว้กินเป็นอาหาร ครุฑกินนาคเป็นอาหาร ส่วนนาคกินกบเขียด กบเขียดกินแมลง บั๋ง สัตว์ใหญ่มักกินสัตว์เล็ก เสือโคร่ง เสือเหลืองตัวเมียที่ต้องเลี้ยงลูกนั้น เมื่อหิวจัดก็จะออกไปหาอาหาร แต่ก็หาอาหารได้ยากลำบากมาก เมื่อลูกเสือเข้ามากินนมด้วยความรักนั้น แม่เสือจึงจับลูกกินเอง เพราะความอดอยากหิวโหยนั่นเอง สัตว์เดรัจฉานบางชนิดเกิดนอกเนื้อเดรัจฉาน บางชนิดเกิดในเนื้อเดรัจฉาน สัตว์บางจำพวกเกิดในที่ไม่ดี หากินเลี้ยงตัวเองไม่ได้ก็จะตายไป บางจำพวกเกิดในท้องมนุษย์มี ๘ ครอก เป็นต้นว่า หนอนที่แม่พืชพันธุ์และตายในท้องมนุษย์ หรือในท้องสัตว์ที่ใหญ่กว่ามนุษย์ ยึดท้องเป็นที่อยู่อาศัยเป็นต้นว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไส้เดือนในท้อง สัตว์บางจำพวกมีขน เล็บ เนื้อ เอ็น กระดูก เขา งา ซึ่งคนนำมาใช้ทำงาน แม้ว่าสัตว์เหล่านี้จะไม่มีควมมิตใด ๆ ก็ตาม ก็จะถูกล่าเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ สัตว์บางจำพวก เช่น วัว ควาย ช้าง ม้า คนนำมาใช้ทำงานหนักตรากตรำ ไม่ได้หยุดพัก เมื่อกินหญ้าและน้ำด้วยความหิวก็ถูกคนตีต่่า บังคับ

2.9 แดนเปรต

เปรตมีการเกิด ๔ แบบ ดังกล่าวแล้ว เปรตเหล่านี้อยู่รอบ ๆ เมืองราชคฤห์ ภายนอกเมืองราชคฤห์เป็นถิ่นที่อยู่ของพวกเปรต เรียกเปรตยมโลก ซึ่งมีเปรตอยู่มาก นอกจากนั้นเปรตบางจำพวกอยู่ในมหาสมุทร บางจำพวกอยู่บนยอดเขา บางจำพวกอยู่ตามไหล่เขา เปรต ๓ จำพวกนี้ ได้แก่ เปรตที่ถือกำเนิดจากเหตุ ๒[๑] เปรตที่ถือกำเนิดด้วยเหตุ ๓[๒] และเปรตที่ถือกำเนิดโดยไม่มีเหตุ[๓] เปรตบางจำพวกโชคดีได้อยู่ปราสาทแก้ว มีกำแพงแก้วและคูแก้วล้อมรอบ ดุจงามมาก เปรตบางจำพวกมีช้างม้า ข้าทาส มีเวทยานานคานหามทองซึ่งเที่ยวไปในอากาศ แต่เปรตเหล่านี้แม้จะโชคดีมียศศักดิ์เพียงใดก็ไม่อาจเทียบกับเทวดาในสวรรค์ได้ เปรตบางจำพวกมีลักษณะดังกล่าวมานานักแล้ว

เปรตบางจำพวกเวลาข้างแรมเป็นเปรต เวลาข้างขึ้นเป็นเทวดา เปรตบางจำพวกเวลาข้างขึ้นเป็นเปรต เวลาข้างแรมเป็นเทวดา เปรตบางจำพวกเป็นเปรตตลอดกาลนาน ชั่วระยะเวลาที่โลกไม่มีพระพุทธเจ้ามาเกิด เปรตที่ถือกำเนิดด้วยเหตุ ๓ สามารถรู้ปริยสัจ ๔ เปรตบางจำพวกสิงอยู่ในต้นไม้ใหญ่ เปรตบางจำพวกอยู่บริเวณที่ราบ และกินอาหารแถวที่ราบเลี้ยงชีวิต เปรตบางจำพวกอยู่ปราสาททิพย์ มีอาหารทิพย์กินเหมือนเป็นเทวดา

ผีเสื้อบางจำพวกอยู่ในต้นไม้และกินข้าวเป็นอาหาร บรรดาผีเสื้อที่ถือกำเนิดด้วยเหตุ ๓ สามารถรู้ปริยสัจ ๔ และฝูงผีปีศาจซ่อนตนอยู่ในแผ่นดิน แม้วามับแอบอยู่หลังต้นไม้แม้ต้นเล็กนิดเดียว คนทั้งหลายก็จะมองไม่เห็นมัน

ฝูงเปรตและฝูงผีเสื้อทั้งหลาย เมื่อตายแล้วจะเกิดเป็นมดตะนอยดำ บางครั้งเป็นตะเข็บ แมลงป่อง และแมงเม่า บางครั้งเป็นตั๊กแตน เป็นหนอน บางครั้งเป็นเนื้อ เป็นนกเล็กน้อย เช่น นกกระจิบ นกกระจาบ บางครั้งเกิดเป็นเนื้อป่า ถ้ามันตายไป มันจะเกิดเป็นดั่งนั้นทุกครั้ง

เปรตบางจำพวกอายุยืน ๑๐๐ ปี บางจำพวก ๑,๐๐๐ ปี บางจำพวกชั่วพุทธันดรก็กลับหนึ่ง แม้ชั่ววสันต์หนึ่ง น้ำสักรหยดหนึ่งจะเข้าถึงปากถึงคอมันเป็นอันไม่มีเลย

เปรตจำพวกหนึ่ง เวลากลางวันเขาถูกยิง ตี ฆ่า และแทง แล้วยังมีหมาตัวใหญ่เท่าช้างไล่กัดกินเนื้อเขา ทนทุกข์เวทนาดังนี้ตลอดเวลา เวลากลางคืนเขาเป็นเทวดา มีนางฟ้าจำนวนมากเป็นบริวาร และได้ เสวยสมบัติทิพย์ดังเทวดา เขาเป็นดังนี้ทุกวันทุกเดือนจนสิ้นบาปกรรม เปรตฝูงนี้ในชาติก่อนเป็นพราน กลางวันเข้าป่าล่าเนื้อ กลางคืนรักษาศีล ด้วยบาปกรรมดังกล่าว เขาจึงถูกฆ่า ตี แทง และถูกหมาตัวเท่าช้างไล่กัดกินเนื้อเขา เพราะเปรตพวกนี้ทำบาปไว้เวลากลางวัน เขาจึงทนทุกข์เฉพาะเวลากลางวัน และด้วยผลบุญที่เขารักษาศีลเวลากลางคืน เขาจึงได้เกิดเป็นเทวดา มีนางฟ้ามากมายเป็นบริวาร เสวยสมบัติเวลากลางคืนทุกคืน

เปรตจำพวกหนึ่งมีวิมานเหมือนเทวดา มีเครื่องประดับทำด้วยเงิน ทอง แก้ว เครื่องประดับบางอย่าง เป็นแก้ว ๗ ประการ มีนางฟ้าห่มหนึ่งห้อมล้อมเป็นบริวาร แต่ได้รับความลำบากเพราะไม่มีอาหารจะกิน จึงเอาเล็บมือคมดั่งมีดกรดข่วนขูดเนื้อหนังตัวเองกินต่างอาหาร เปรตจำพวกนี้ในชาติก่อนเขาเกิดเป็นนายเมือง ตัดสินความราษฎรโดยกินสินบน คนถูกเขาตัดสินว่าผิด คนผิดเขาตัดสินว่าถูก เขาไม่ตัดสินตามทำนองคลองธรรม หากความยุติธรรมมิได้

วันหนึ่งเป็นวันรักษาศีล พระยาผู้เป็นเจ้าของเมืองทรงรักษาศีล ๘ พร้อมทั้งบรรดาขุนนางทั้งหลาย ส่วน นายเมืองนั้นไม่รักษาศีล ขณะเฝ้าพระยาผู้เป็นเจ้าของได้ตรัสถามว่าเจ้ารักษาศีลหรือไม่ นายเมืองนั้น ไม่ได้รักษาศีลรู้สึกอายคนทั้งหลาย จึงกราบทูลพระยาว่าข้าพเจ้ารักษาศีลอยู่ เพื่อนของเขาคนหนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้ ๆ รู้ว่าเขาไม่ได้รักษาศีล ไม่ทำบุญ ไม่ปฏิบัติธรรม จึงค่อยเลียบเคียงถามเขาว่า เพื่อนเอ๋ย เพื่อนเจ้าศีลหรือ เขาบอกเพื่อนตามจริงว่าข้าโกหก เพื่อนเขาจึงบอกเขาว่า ถ้าเช่นนั้นตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ตอนกลางคืนท่านอย่ากินข้าวเย็นเลย ท่านจงอดข้าวเย็นจนถึงรุ่งเช้าแล้วจึงกิน แล้วจะได้บุญ นอกจากนี้ท่านก็ได้กราบทูลพระยาแล้วว่าท่านได้รักษาศีลเหมือนคนทั้งหลาย คนทั้งหลายจะว่าท่านว่าหลอกลวงเจ้านาย นายเมืองเห็นด้วยกับความที่เพื่อนบอก คืนวันนั้นเขาจึงเริ่มอดข้าวเย็น แต่เพราะเขามิเคยอดข้าวเย็นมาก่อน เมื่อเขานอนก็เป็นลมตายในคืนนั้นเอง เพราะบาปกรรมของเขาขณะที่เป็นนายเมือง กินสินบนและตัดสินความโดยไม่เป็นธรรม เขาจึงเกิดเป็นเปรตลำบากยากไร้หนักหนา อาหารกินไม่ได้เลยสักนิดเดียว และเอาเล็บมือคมดั่งมีดกรดแล้วขูดเนื้อหนังตัวเองกินตลอดเวลา แต่เพราะผลบุญที่ได้ฟังคำตักเตือนของเพื่อน ได้รักษาศีลและอดข้าวเย็นจนตาย ดังนั้นเขาจึงมีวิมานและเครื่องประดับทำด้วยแก้ว ๗ ประการ มีนางฟ้าห่มหนึ่งเป็นบริวาร

เปรตจำพวกหนึ่งกินเสลดอาหารที่อาเจียนออกมา น้ำลาย เหงื่อโคล น้ำเน่า น้ำหนอง และลามกอาจมน้ำเน่าเหม็นตลอดเวลา เปรตจำพวกนี้ในชาติก่อนได้เอาขี้ขี้และอาหารที่เหลือเดนถวายพระสงฆ์ผู้ทรงศีล ด้วยบาปกรรมดังกล่าว เมื่อเขาตายไปจึงเกิดเป็นเปรตกินแต่เสลด อาหารที่อาเจียนออกมา น้ำลาย น้ำเน่า น้ำหนองลามกอาจมน้ำเน่าเหม็นเป็นอาหารตลอดเวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปรตจำพวกหนึ่งกินแต่น้ำหนองและหมาเน่าขึ้นอืดพองที่เขาทิ้งในป่าช้าตลอดเวลา เปรตจำพวกนี้ในชาติก่อนได้ปิดบังอำพรางเอาเนื้อช้าง เนื้อหมา และเนื้อสัตว์ทั้งหลายทั้งที่มีเล็บ และไม่มีเล็บ ซึ่งในพระวินัยพระพุทธเจ้าบัญญัติไว้มิให้พระสงฆ์ฉันไปให้พระสงฆ์ฉัน ครั้นตายไป จึงเกิดเป็นเปรตจำพวกนี้ เพราะบาปกรรมดังกล่าว เขาจึงกินแต่น้ำเลือด น้ำหนอง หมาเน่าขึ้นอืดพองเป็นอาหารตลอดเวลา

เปรตจำพวกหนึ่งมีเปลวไฟพุ่งออกจากอก ลิ้น ปาก แล้วลามไหม้ตัวเองทุกแห่ง เปรตจำพวกนี้ในชาติก่อนได้ด่าสบประมาท และกล่าวคำเท็จต่อพระสงฆ์ผู้ใหญ่ผู้มีศีล เมื่อตายไปจึงเกิดเป็นเปรต เพราะบาปกรรมดังกล่าวจึงมีเปลวไฟพุ่งออกจากอก ปาก และลิ้นของเขา และไหม้ลามทั่วตัวเขา

เปรตจำพวกหนึ่งน่าเกลียดมาก หาน้ำดื่มไม่ได้สักหยด กระจายน้ำมาราวจะขาดใจ จึงวิ่งไปทางซ้ายทางขวาเพื่อจะหาน้ำดื่ม เมื่อเห็นน้ำใสสะอาดก็เอามือกอบน้ำนั้นมาดื่ม น้ำนั้นกลายเป็นไฟไหม้เขาทั้งตัว เขาเกลือกไปเกลือกมาและตายในไฟนั้นเป็นเช่นนี้เป็นเวลานาน เปรตจำพวกนี้ในชาติก่อนเคยข่มเหงคนยากไร้ซึ่งใจ ไม่มีความกรุณาปราณี อยากรับสิ่งของและทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน ใส่ความผู้ไม่มีความผิด ครั้นตายไปจึงเกิดเป็นเปรตอยู่เป็นเวลานานเพราะบาปกรรมดังกล่าว เปรตพวกนั้นผอมบางน่าเกลียดมาก หอาอะไรกินไม่ได้เลย อดอยากมากเหมือนใจจะขาด เมื่อเขาเห็นน้ำใสและกอบจะเอามากิน น้ำนั้นจะกลายเป็นไฟไหม้เขาทั้งตัว เขาก็กลิ้งเกลือกตายในไฟนั้นเป็นเวลานานมาก

เปรตจำพวกหนึ่งมีตัวเปื่อยเน่าและผอมมาก หลังโก่ง มือเน่า ตีนเปื่อย เขาเอาไฟคลอกตัวเองตลอดเวลา ตัวเขาเหมือนขอนไม้กลิ้งอยู่กลางไร่ เขากลับไปกลิ้งมาทวนทุกซอกทุกมุมเช่นนั้นเป็นเวลานานมาก เปรตพวกนี้ในชาติก่อนเขาเผาป่า สรรพสัตว์ที่หนีไม่ทันจึงถูกไฟคลอกตาย

เปรตจำพวกหนึ่งตัวใหญ่เท่าภูเขา มีขนยาวแหลมมาก เล็บตีนเล็บมือใหญ่ เล็บนั้นคมดั่งมีดกรดและหอกดาบ เมื่อเล็บตีนเล็บมือและขนของเขากระทบกับเมื่อใด จะเกิดเสียงดังเหมือนฟ้าผ่า เกิดเป็นไฟลุกไหม้ตัวเอง และบาดตัวเหมือนดังขวานฟ้าผ่าตัวเขาทุกแห่ง เปรตฝูงนี้ในชาติก่อนเกิดเป็นนายเมืองและตัดสินความโดยไม่ชอบธรรม เห็นแก่สินบนไม่วางตัวเป็นกลาง คนถูกว่าผิด คนผิดว่าถูก เพราะบาปกรรมดังกล่าวตัดสิน เมื่อตายไปจึงเกิดเป็นเปรต มีตัวใหญ่เท่าภูเขา มีขน เล็บตีน เล็บมือใหญ่ยาวคมดั่งมีดกรดและหอกดาบ เมื่อกระทบกับจะเกิดเสียงเหมือนฟ้าผ่า ขนและเล็บตีนเล็บมือเขาจะลุกเป็นเปลวไฟแทงตัวเขาตลอดเวลา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปรตบางจำพวกตัวใหญ่ แต่ปากเล็กเท่ารูเข็ม บางจำพวกผอมมากเพราะหาอาหารกินไม่ได้ แม้จะขุดเอาเนื้อน้อยหนึ่งก็ดี เลือดหยดหนึ่งก็ดี ก็ไม่ได้เลย มีแต่กระดูกและหนังหุ้มกระดูกอยู่เท่านั้น หนังที่อกเหี่ยวยุบติดกระดูกสันหลัง ตาลูกและกลวงเหมือนลูกควักออก ผมยุ่งรุ่มร่ายลงมาคลุมปาก แม้ผ้าขี้ริ้วผืนน้อยก็ไม่มีปิดกาย เปรตจำพวกนี้เปลือยกายอยู่ตลอดชีวิต ตัวเหม็นสาบน่าเกลียด มีทุกซะหมดทั้งกายใจ ร้องไห้คร่ำครวญตลอดเวลาด้วยความทิว เปรตเหล่านี้ไม่มีเรี่ยวแรงจึงนอนหายใจอยู่ มักจะไต่ยีนเสียงเหมือนคนมาร้องเรียกว่า เจ้าทั้งหลายเอ๋ย จงมากินข้าว กินน้ำ เมื่อไต่ยีนดังนั้น เปรตทั้งหลายก็คิดว่ามีข้าวและน้ำให้กินจึงลุกขึ้นไปกิน แต่ไม่มีแรง ช่วยกันลุกขึ้น แล้วต่างก็ล้มลง บ้างล้มคว่ำ บ้างล้มหงาย ทนทุกซอกอยู่นั้นเป็นเวลานาน เปรตเหล่านี้ล้มลุกไปมากกว่าจะลุกขึ้นได้ และได้ยีนเสียงเรียกข้าชากันนั้นนานนับพันปี トラบเท่าที่มีชีวิตอยู่ หุ่ยอ้อมไต่ยีนเสียงเรียกดังนั้น พอลุกขึ้นได้แล้วก็จะเอามือพาดเหนือหัววิ่งไปตามเสียงเรียกนั้นด้วยความดีใจ รีบไปหาข้าวและน้ำตามที่ต่าง ๆ แต่ไม่พบ จึงร้องไห้รำพันเสียงดังเป็นทุกข์ยิ่งนัก แล้วล้มลงนอนบนพื้น เปรตเหล่านี้สามารถวิ่งได้ไกลมาก เมื่อเกิดเป็นคนมักอิจฉาริษยาผู้อื่น เห็นผู้อื่นมั่งมีจะทนไม่ได้ เห็นผู้อื่นยากไร้จะดูแคลน เห็นผู้อื่นมั่งมีก็อยากจะได้ทรัพย์สินของเขา มักจะคิดหากลอบยาที่จะเอาทรัพย์สินผู้อื่นมาเป็นของตน เป็นคนตระหนี่ไม่ให้ทาน เมื่อเห็นผู้อื่นจะให้ทานก็ห้ามปราม นอกจากนี้ยังโกงทรัพย์สินของสงฆ์มาไว้เป็นประโยชน์ของตน คนจำพวกนี้ตายไปแล้วจะเกิดเป็นเปรตร้าย

เปรตจำพวกหนึ่งมีกายดั่งท้าวมหาพรหม และงามดั่งทอง แต่มีปากเหมือนปากหมู อดอยากนักหนาหาอะไรกินไม่ได้เลยสักสิ่งเดียว เขามีกายงามดั่งทองเพราะเหตุใด เพราะชาติก่อนเขาได้บวชเป็นชีเถื้อศีลบริสุทธิ์ แต่มีปากเหมือนปากหมูเพราะเขาถูกและกล่าวร้าย ตีเตียนครูบาอาจารย์และพระสงฆ์ผู้มีศีล เปรตจำพวกหนึ่งมีกายงามดั่งทอง แต่ปากเหมือนนักหนา มีหนอนเต็มปาก หนอนนั้นจะกินปากเขาอยู่ จะกินหน้าตาเขาอยู่ เหตุที่เขามีกายงามดั่งทองนั้นเพราะเขาได้รักษาศีลในชาติปางก่อน แต่ที่ปากเขาเหม็นมีหนอนจะกินอยู่เพราะเขาตีเตียน ยุยงพระสงฆ์ให้ผิดใจกัน

เปรตผู้หญิงจำพวกหนึ่งเปลือยกายตลอดเวลา และตัวเหม็นมาก มีแมลงวันตอมจำนวนมากกินตัว ร่างกายผอมหาเนื้อไม่ได้เลยสักนิด มีแต่เอ็นและหนังหุ้มกระดูกอยู่ เปรตเหล่านี้อดอยากมาก หาอะไรกินไม่ได้เลย และเมื่อเปรตผู้หญิงจะคลอดลูก มักจะคลอดครั้งละ ๗ ตน แล้วกินเนื้อลูกตน แต่ก็ไม่มีมเป็นอยู่เช่นนี้ซ้ำ ๆ กัน เหตุที่เขากินเนื้อลูกตนเองนั้นเพราะอยากกินมากอดใจไม่ได้ เปรตจำพวกนี้เมื่อเป็นคนเคยให้ยาแก่ผู้หญิงมีครรภ์กินเพื่อให้แท้งลูก และได้สาบานว่าถ้าฉันให้ยาผู้หญิงกินและทำให้แท้งลูก ขอให้ฉันเป็นเปรตมีเนื้อตัวเหม็น มีแมลงวันตอม จะกินอยู่ตลอดเวลา ให้ฉันคลอดลูกเข้า ๗ คน (เย็น ๗ คน) ทุกวัน แล้วให้ฉันกินเนื้อลูกตัวเองทุกวันตลอดไป เพราะบาปเกิดจากการที่เขาให้ยาผู้หญิงมีครรภ์กิน และทำให้แท้งลูก และได้สาบานไว้ ดังนั้นเขาจึงต้องเปลือยกายอยู่และมีแมลงวันตอมจะกินตัว เขาผอมมากไม่มีเนื้อเลย และจิกกินเนื้อลูกของตนทุกวัน วันละ ๑๔ ตน ตลอดเวลา เพราะเหตุนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปรตผู้หญิงจำพวกนี้เปลือยกายตลอดเวลา ไม่งามสักแห่ง อตออยากยากไร้มาก เมื่อเห็นข้าวและน้ำอยู่ตรงหน้าก็จะหิบบามากิน แต่ข้าวและน้ำนั้นจะกลายเป็นอาจรมเป็นเลือดเป็นหนอง เมื่อเขาเห็นผ้าอยู่ตรงหน้าก็จะเอาผ้า นั้นมาห่ม แต่ผ้า นั้นจะกลายเป็นแผ่นเหล็กแดงลุกไหม้ตลอดตัว เปรตจำพวกนี้เมื่อสามีของเขาให้ข้าว น้ำ และผ้าเป็นทานแก่สงฆ์ กลับโกรธเคืองด่าทอสามีว่า มึงทำบุญให้ทานข้าว น้ำ ผ้าผืนนี้ทั้งหมดนี้แก่พระสงฆ์ จงกลายเป็นสลามกอจรม เป็นเลือด เป็นหนอง ให้มึงกินทุกคำเถิด และผ้าผืนนั้นจงกลายเป็นเหล็กแดงไหม้ทุกแห่งเถิด เพราะบาปกรรมที่เขาได้ด่าว่าสาปแช่งสามีเขาดังนั้น ทำให้เขาเป็นเปรตเพราะเหตุนี้

เปรตจำพวกหนึ่งมีร่างกายสูงใหญ่เท่าต้นตาล เส้นผมหยาบมาก ตัวเหม็นมากหาที่ติไม่ได้สักแห่ง อตออยากยากไร้นักหนา แม้ข้าวเมล็ดหนึ่ง น้ำหยดหนึ่งก็ได้ตักถึงท้องเขาเลย เปรตจำพวกนี้ในชาติก่อนเป็นคนตระหนี่มาก ไม่เคยทำบุญให้ทานเลย เห็นผู้อื่นทำบุญให้ทานห้ามปราม ด้วยบาปกรรมที่เขาตระหนี่และไม่เคยทำบุญให้ทานเลยดังกล่าวนี้ ทำให้เขาเป็นเปรตอตออยากนักหนา หาวอาหารกินไม่ได้เลย เพราะบาปกรรมที่เขาได้ทำไม่ดีขึ้น

เปรตจำพวกหนึ่งเขาย่อมเอาสองมือกอบเอาข้าวลีบลูกเป็นไฟมาใส่ศิระตะตนเองตลอดเวลา เปรตจำพวกนี้เมื่อเขาเกิดในปางก่อน เขาเอาข้าวลีบลูกแล้วเอาไปหลอกขาย ด้วยบาปกรรมดังกล่าว เขาจึงเอามือกอบข้าวลีบลูกเป็นไฟใส่ศิระเขาเอง และไฟไหม้ศิระเขาตลอดเวลา เพราะบาปกรรมที่เขาได้กระทำ เขาจึงทนทุกข์ทรมานดังนี้อยู่เช่นนี้

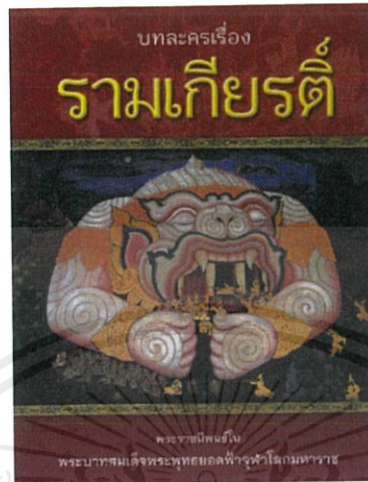
เปรตจำพวกหนึ่งเอาค้อนเหล็กแดงตีตัวเองตลอดเวลา เปรตจำพวกนี้เมื่อชาติก่อน เขาเคยตีศิระบิดามารดาเขาด้วยมือ หรือด้วยไม้ หรือด้วยเชือก เพราะบาปกรรมดังกล่าวจึงทำให้เขาเอาค้อนเหล็กแดงตีศิระตัวเองตลอดเวลา

เปรตจำพวกหนึ่งอตออยากมาก เห็นข้าวและน้ำที่มีรสอร่อยจึงเอามากิน เมื่อกินแล้ว ข้าวนั้นก็กลายเป็นสลามกอจรม เน่าเป็นหนอง เหม็นมากอยู่ตลอดเวลา แต่ด้วยบาปกรรมของเขาเอง เมื่อชาติก่อนเมื่อมีคนมาขอทานข้าว เขามีข้าวอยู่ แต่หลอกว่าไม่มี คนขอทานขอซ้ำอีก แต่ก็ไม่ให้ และสาบานว่าถ้าฉันมีข้าว แต่บอกว่าไม่มีก็ขอให้ฉันกินสลามกอจรมที่เน่าหนองเหม็นนักหนานั้นเถิด ด้วยบาปกรรมดังกล่าว เมื่อตายแล้วเขาก็เกิดเป็นเปรต ทนทุกข์ทรมานกินแต่สลามกอจรมปนหนองเน่าเหม็นนักหนาอยู่เช่นนี้ตลอดเวลา

เปรตผู้หญิงจำพวกหนึ่งมีเล็บมือใหญ่ยาวคมดั่งมีดกรด ขูดเนื้อและหนังตัวเองกินตลอดเวลา เปรตฝูงนี้ในชาติก่อนเขาขโมยเนื้อของคนอื่นมากิน เมื่อเจ้าของถามเขาไม่รับ พูดแต่ว่าไม่ได้ขโมยของท่าน เขาสาบานว่าถ้าข้าได้ขโมยเนื้อของท่านกินจริง ๆ ก็ขอให้ข้าเอาเล็บมือขูดเนื้อหนังของข้ากินเองเถิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.10 ตัวละครในวรรณคดี

ภาพที่ 2.4 ภาพหนังสือบทละครรามเกียรติ์
ที่มา : <http://vajirayana.org/>

2.1 ตัวละครในรามเกียรติ์

- 1 พระราม
- 2 พระลักษมณ์
- 3 หนุมาน
- 4 พาลี
- 5 สุครีพ
- 6 ชมพูพาน
- 7 พิเภก
- 8 ทศกัณฐ์
- 9 กุมภกรรณ
- 10 ไมยราพ
- 11 อินทรชิต
- 12 สหัสเดชะ
- 13 มารীศ

2.2 ตัวละครในเรื่องสังข์ทอง

- 1 สังข์ทอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 ตัวละครในเรื่องพระอภัยมณี

- 1 พระอภัยมณี
- 2 ศรีสุวรรณ
- 3 ย่องตอด

2.4 ตัวละครในเรื่องขุนช้างขุนแผน

- 1 ขุนแผน

2.5 ตัวละครในเรื่องแก้วหน้าม้า

- 1 แก้วหน้าม้า

2.6 ตัวละครในเรื่องจันทโครพ

- 1 จันทโครพ

2.7 ตัวละครในกาگی

- 1 กาگی

2.8 ตัวละครในป่าหิมพานต์

- 1 ไกรสรสีหะ
- 2 ช้างแก้ว
- 3 เหรา

2.11 Apocalyptic

ความหมายของคำว่า “Apocalyptic” ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษฉบับ Longman นั้น อธิบายไว้
 อย่างนี้ครับ “Apocalyptic (adj): telling of great misfortunes in the future.

Apocalyptic คือการล่มสลายของอารยธรรมมนุษยชาติ ของเกิดขึ้นได้หลายแนวทาง เช่น

1. สงครามนิวเคลียร์
2. โรคระบาด
3. การโจมตีจากนอกโลก
4. การชนของเคหวัตถุ อุกกาบาต
5. การกำเริบของ cybernetics
6. การพิพากษาของพระเจ้า
7. การเป็นแปลงทางพันธุกรรม
8. การเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศแบบควบคุมไม่ได้
9. การหมดไปของทรัพยากร หรือการหมดไปของระบบนิเวศ

ภาพที่ 2.5 ภาพวาดแนว Apocalyptic

ที่มา :<https://www.pinterest.com/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.12 จิตรกรรมไทย

จิตรกรรมไทย หมายถึง ภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทยที่แตกต่างจากศิลปะของชนชาติอื่นอย่างชัดเจน ถึงแม้จะมีอิทธิพลศิลปะของชาติอื่นอยู่บ้าง แต่ก็ดัดแปลง คลี่คลาย ตัดทอน หรือเพิ่มเติมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองได้อย่างสวยงามลงตัว มีวิวัฒนาการทางด้านรูปแบบและวิธีการมาตลอดจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสามารถพัฒนาต่อไปอีกในอนาคต จิตรกรรมไทยเป็นลักษณะอุดมคติเป็นภาพ 2 มิติ โดยนำสิ่งใกล้ไว้ตอนล่างของภาพ สิ่งไกลไว้ตอนบนของภาพ ใช้สีแบบเอกรงค์ คือใช้หลายสี แต่มีสีที่โดดเด่นเพียงสีเดียว

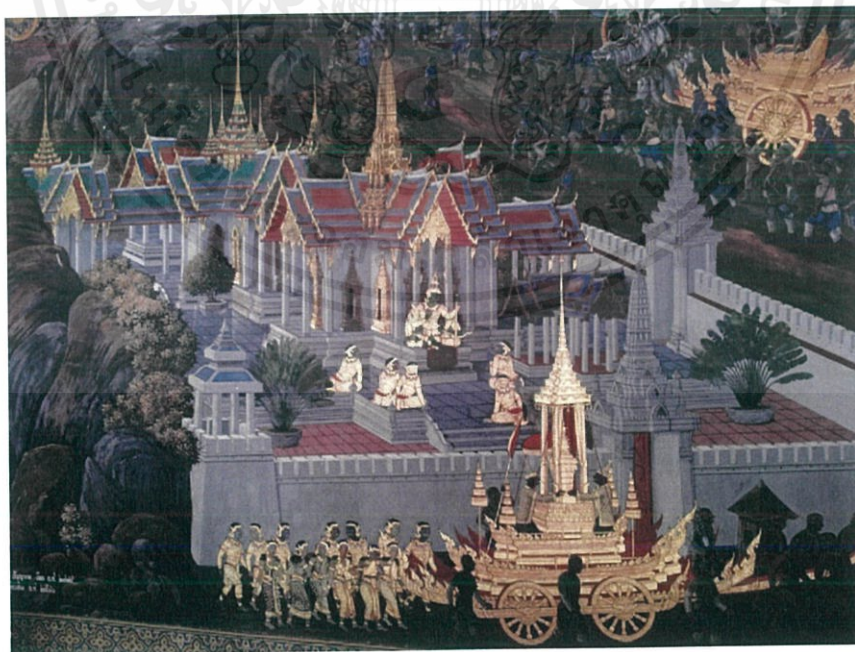
ลายไทย เป็นส่วนประกอบของภาพเขียนไทยใช้ตกแต่งอาคาร สิ่งของ เครื่องใช้ ต่าง ๆ เครื่องประดับ ฯลฯ เป็นลวดลายที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันซึ่งนำเอารูปร่างจาก ธรรมชาติมาประกอบ เช่น ลายกระหนก ลายกระจัง ลายประจายาม ลายเครือเถา เป็นต้น หรือเป็นรูปที่มาจากความเชื่อและคตินิยม เช่น รูปคน , รูปเทวดา , รูปสัตว์ , รูปยักษ์ เป็นต้น

จิตรกรรมไทย เป็นวิจิตรศิลป์อย่างหนึ่ง ซึ่งส่งผลสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ มีคุณค่าทางศิลปะและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า มีเรื่องที่เกี่ยวข้อง ศาสนา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมการแต่งกาย ตลอดจนการแสดงการเล่นพื้นเมืองต่าง ๆ ของแต่ละยุคสมัยและสารอื่น ๆ ที่ประกอบกันเป็นภาพจิตรกรรมไทย วิวัฒนาการของงานจิตรกรรมไทย จิตรกรรมไทยแบบประเพณี (Thai Traditional Painting) เป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงาม แสดงความรู้สึกชีวิตจิตใจและความเป็นไทย ที่มีความอ่อนโยน ละมุนละไม สร้างสรรค์สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนได้ลักษณะประจำชาติ มีลักษณะและรูปแบบพิเศษ นิยมเขียนบนฝาผนังภายในอาคารที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา และอาคารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นสูง เช่น โบสถ์ วิหาร พระที่นั่ง วัง บนผืนผ้า บนกระดาน และบนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ โดยเขียนด้วยสีฝุ่น ตามกรรมวิธีของช่างเขียนไทยแต่โบราณ เนื้อหาที่เขียนมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอดีตพุทธ พุทธประวัติ ทศชาติชาดก ไตรภูมิ วรรณคดีและชีวิตไทย พงศาวดารต่าง ๆ ส่วนใหญ่นิยมเขียนประดับผนังพระอุโบสถ วิหารอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ประกอบพิธีทางศาสนา ลักษณะจิตรกรรมไทยเป็นศิลปะแบบอุดมคติ (Idealistic) ผนวกเข้ากับเรื่องราวที่กึ่งลึกลับมหัศจรรย์ ซึ่งคล้ายกับงานจิตรกรรมในประเทศแถบตะวันออกหลาย ๆ ประเทศ เช่น อินเดีย ศรีลังกา จีนและญี่ปุ่น เป็นต้น เป็นภาพที่ระบายสีแบนเรียบ ด้วยสีค่อนข้างสดใส และมีการตัดเส้นเป็นภาพ 2 มิติ ให้ความรู้สึกเพียงด้านกว้างและยาว ไม่มีความลึก ไม่มีการใช้แสงและเงามาประกอบ จิตรกรรมไทยแบบประเพณีมีลักษณะพิเศษในการจัดวางภาพแบบเล่าเรื่องเป็นตอน ๆ ตามผนังช่องหน้าต่าง โดยรอบโบสถ์ วิหาร และผนังด้าน หน้าและหลังพระประธาน ภาพจิตรกรรมไทยมีการใช้สีแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัย ทั้งเอกรงค์ และพหุรงค์ โดยเฉพาะการใช้สีหลาย ๆ สีแบบพหุรงค์นิยมมากในสมัยรัตนโกสินทร์ เพราะได้สีจากต่างประเทศที่เข้ามาติดต่อกับค้าขายด้วย ทำให้ภาพจิตรกรรมไทยมีความสวยงามและสีสันที่หลากหลายมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบลักษณะตัวภาพในจิตรกรรมไทยซึ่งจิตรกรไทยได้สร้างสรรค์ออกแบบไว้เป็นรูปแบบอุดมคติที่แสดงออกทางความคิดให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและความสำคัญ ของภาพ เช่น รูปเทวดา นางฟ้า กษัตริย์ นางพญา นางรำ จะมีลักษณะเด่นงามสง่าด้วยลีลาอันชดช้อย แสดงอารมณ์ความรู้สึกปีติยินดี หรือเศร้าโศกเสียใจด้วยอาการกิริยาท่าทาง ถ้าเป็นรูปยักษ์ มาร ก็แสดงออกด้วยท่าทางที่บึกบึน แข็งชัน ส่วนพวกวานรแสดงความลิงโลด คล่องแคล่วว่องไวด้วยลีลาท่วงท่าและหน้าตา สำหรับพวกชาวบ้านธรรมดาสามัญก็จะเน้นความตลกขบขัน สนุกสนานร่าเริงหรือเศร้าเสียใจออกทางใบหน้า ส่วนช้างม้าเหล่าสัตว์ทั้งหลายก็จะมีรูปแบบแสดงชีวิตเป็นธรรมชาติ ซึ่งจิตรกรไทยได้พยายามศึกษา ถ่ายทอดอารมณ์ สอดแทรกความรู้สึกในรูปแบบได้อย่างลึกซึ้ง เหมาะสม และสวยงาม

จิตรกรรมไทยแบบร่วมสมัย (Thai Contemporary Painting) จิตรกรรมไทยร่วมสมัยเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของโลก ความเจริญทางการศึกษา การคมนาคม การพาณิชย์ การปกครอง การรับรู้ข่าวสาร ความเป็นไปของโลกที่อยู่ห่างไกล ฯลฯ เหล่านี้ ล้วนมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและแนวทางการแสดงออกของศิลปินในยุคต่อๆ มาซึ่งได้พัฒนาไปตามสภาพแวดล้อม ความเปลี่ยนแปลงของชีวิต ความเป็นอยู่ ความรู้สึกนึกคิด และความนิยมในสังคม สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ใหม่ของวัฒนธรรมไทยอีกรูปแบบหนึ่ง อย่างมีคุณค่า เช่นเดียวกับ อนึ่ง สำหรับลักษณะเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยร่วมสมัยนั้น ส่วนใหญ่เป็นแนวทางเดียวกันกับลักษณะศิลปะแบบตะวันตกในลัทธิต่างๆ ตามความนิยมของศิลปินแต่ละคน

ภาพที่ 2.6 ภาพฝาผนังรามเกียรติ์

ที่มา :<http://pixabay.com/th/photos/ภาพวาดฝาผนัง/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

บอร์ดเกม

3.1 ประวัติบอร์ดเกม

บอร์ดเกมในยุคเริ่มแรก (5,000 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ผู้คนส่วนใหญ่ไม่เคยรู้มาก่อนว่ามนุษย์ริเริ่มการเล่นบอร์ดเกมขึ้นมาก่อนที่จะรู้จักการประดิษฐ์ตัวอักษรเพื่อใช้เขียนบันทึก โดยมีหลักฐานการขุดพบหินแกะสลักขนาดเล็กที่มีสีสันต่างๆ จำนวน 49 ก้อนที่สุสานบาเซอ โยฮุค (Başur Höyük) ซึ่งมีอายุกว่า 5,000 ปีทางตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศตุรกี ถือได้ว่าเป็นชิ้นส่วนของเกมที่เก่าแก่ที่สุดเท่าที่เคยพบมา นอกจากนี้ มีการขุดพบชิ้นส่วนเกมที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกันในประเทศซีเรียและอิรัก หลักฐานเหล่านี้บ่งชี้ให้เห็นว่าบอร์ดเกมมีต้นกำเนิดในแถบดินแดนพระจันทร์เสี้ยวอันอุดมสมบูรณ์ (Fertile Crescent) ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ในแถบแม่น้ำไนล์ (Nile) แม่น้ำไทกริส (Tigris) และแม่น้ำยูเฟรติส (Euphrates) ในตะวันออกกลาง โดยดินแดนแถบนี้ยังเป็นผู้ริเริ่มคิดค้น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กระจาดขาปารุส ลูกอมรสมินท์ และปฏิทิน ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นองค์ประกอบสำหรับการจัดปาร์ตี้บอร์ดเกมไนท์ (Board Game Night) ในปัจจุบันอีกด้วยบางคนอาจจะอยากรู้ว่าบอร์ดเกมใดที่มนุษย์สร้างขึ้นเป็นเกมแรก คำตอบคือ “ลูกเต๋า” นั่นเอง ลูกเต๋าเป็นชิ้นส่วนสำคัญของบอร์ดเกมส่วนใหญ่ในยุคปัจจุบัน และถือเป็นรากฐานสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการคิดค้นเกมที่เก่าแก่ที่สุดของมนุษย์ ลูกเต๋าคงผลิตขึ้นจากวัสดุหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับที่ตั้งของแหล่งผลิต เช่น ลูกเต๋าที่ทำมาจากทองแดง แก้ว งามของสัตว์ต่างๆ และหินอ่อนจะมาจากแหล่งที่วัสดุเหล่านี้หาได้ง่าย รูปด้านบนเป็นลูกเต๋ายุคโรมันซึ่งดูคล้ายกับลูกเต๋ายุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก

บอร์ดเกม – กิจกรรมยามว่างของราชวงศ์ (3,100 ปีก่อนคริสต์ศักราช) บอร์ดเกมหรือเกมกระดานกลายเป็นที่นิยมของเหล่าฟาโรห์ในยุคอียิปต์โบราณ เกมที่ถือว่าเก่าแก่มากที่สุดคือ Senet ซึ่งถูกค้นพบในสุสานสมัยก่อนราชวงศ์และราชวงศ์ที่หนึ่งสมัยอียิปต์โบราณ โดยเกม Senet ที่พบจะมีรูปภาพประกอบที่แตกต่างกันไป โดยสมัยจักรวรรดิอียิปต์ใหม่ช่วงระหว่าง 1,550 – 1,077 ปีก่อนคริสต์ศักราช เกม Senet ได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องรางในการเดินทางสู่ความตาย ชาวอียิปต์โบราณมีความเชื่อที่ฝังแน่นในเรื่อง “โชคชะตา” โดยองค์ประกอบของความโชคดีในเกม Senet เชื่อมโยงกับแนวคิดนี้อย่างแนบแน่น โดยเชื่อว่าผู้วายชนม์จะอยู่ภายใต้ความคุ้มครองของเทพเจ้าอันยิ่งใหญ่ที่ประทับอยู่ในสุสานอียิปต์ คือ รา (Ra) ธอท (Thoth) หรือบางครั้งก็โอซิริส (Orisis) ดังนั้น กระดานเกม Senet มักจะถูกฝังไว้ร่วมกับเครื่องมือจำเป็นอื่นๆ สำหรับการเดินทางผ่านอันตรายต่างๆ ไปสู่โลกหลังความตาย วิธีการเล่นเกม Senet ที่ถูกต้องยังคงมีการถกเถียงกันอยู่ โดยกระดานเกมจะมีลักษณะเป็นช่องสี่เหลี่ยมทั้งหมด 30 ช่อง แบ่งเป็น 3 แถว แถวละ 10 ช่อง และมีตัวเดินอยู่ 2 ชุด (อย่างน้อย 5 ตัวต่อชุด หรืออาจจะมากหรือน้อยกว่าขึ้นอยู่กับการเล่น) โดยนักประวัติศาสตร์ลงมือศึกษาค้นคว้าและคาดเดาอย่างมีหลักการถึงวิธีการเล่นที่ถูกต้องของเกมนี้ ซึ่งต่อมาบริษัทต่างๆ ได้นำวิธีการเล่นที่มีการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวบรวมไว้มาผลิตเป็นเกมสำหรับจำหน่ายในปัจจุบัน

บอร์ดเกมที่เก่าแก่ที่สุดซึ่งมีกฎเขียนไว้พร้อมเล่นน่าจะเป็นเกม The Royal Game of Ur (หรือรู้จักกันในอีกชื่อคือ Game of Twenty Squares) แม้ว่าเกม Senet จะปรากฏขึ้นในโลกมาก่อนเกมนี้กว่า 900 ปี แต่กฎของเกมนี้ถูกค้นพบและนำมาแปล ซึ่งแม้ว่ากฎบางข้ออาจถูกตีความต่างออกไปจากยุคก่อน เรายังพอจะเล่นเกมนี้ได้อย่างถูกต้องเช่นเดียวกับเมื่อ 2,000 ปีก่อน Ludus Duodecim Scriptorium เป็นเกมกระดานที่ได้รับความนิยมในช่วงยุคอาณาจักรโรมัน ชื่อเกมมีความหมายว่า “เกม 12 ช่อง” ซึ่งอาจเป็นการกล่าวถึงรอยจารึก 12 ช่องจำนวน 3 แถวซึ่งปรากฏบนกระดานที่ถูกค้นพบ ทั้งนี้เชื่อกันว่ากระดานเกมในยุคหลังสืบทอดมาจากเกมนี้ และเกมนี้ยังมีความคล้ายคลึงกับเกม Backgammon สมัยใหม่เป็นอย่างมากเกมที่มีกฎพร้อมเล่นที่เก่าแก่ที่สุดเรียกได้ว่าแทบจะเหมือนกับเกม Backgammon เป็นเกมกระดานที่มีรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่วยาวทั้งหมด 24 รูปเรียกว่า พอยต์ (point) ซึ่งมีสามเหลี่ยม 12 รูปอยู่ในแต่ละด้านของกระดาน ในปัจจุบัน ผู้เล่นแต่ละคนจะใช้หมากตัวเดิน 15 ตัวและใช้ลูกเต๋า 6 ด้านสำหรับเล่น เป้าหมายของเกมซึ่งก็คือ การนำหมากของตนออกจากกระดานให้หมดก่อนฝ่ายตรงข้ามยังคงเหมือนกับกฎดั้งเดิม แต่เกม Backgammon แบบเดิมจะต่างออกไปตรงที่มีการใช้ลูกเต๋ามากกว่า (แบบเดิมใช้ 3 ลูก แต่สมัยใหม่ใช้ 2 ลูก) และการเริ่มนำตัวหมากออกจากกระดาน ในเกมสมัยใหม่ หมากจะเข้ามาในกระดานได้ด้วยวิธีเดียวกับหมากที่อยู่ในบาร์ ความสำเร็จของเกม Backgammon เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงกลางยุค 1960s ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากความมีเสน่ห์ของเจ้าชาย Alexis Obolensky ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่าเป็น “บิดาของเกม Backgammon สมัยใหม่” โดยท่านทรงเป็นผู้ร่วมก่อตั้งสมาคม Backgammon สากลขึ้นและตีพิมพ์กฎการเล่นเกมนี้อย่างเป็นทางการ นอกจากนี้ ท่านยังทรงก่อตั้งชมรม Backgammon ระดับโลกที่เมืองแมนฮัตตันด้วย โดยริเริ่มใช้ระบบการแข่งขัน Backgammon แบบใหม่ขึ้นมาในปี ค.ศ. 1963 โดยต่อมาท่านทรงจัดการแข่งขันระดับสากลครั้งแรกขึ้นในเดือนมีนาคม ปี ค.ศ. 1964 ซึ่งได้รับความสนใจจากบรรดาราชาวงศ์ เหล่าคนดังและสื่อต่างๆ เป็นอย่างมาก

บอร์ดเกมกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัยเด็ก (500 ปีก่อนคริสต์ศักราช) ในวัฒนธรรมโบราณเริ่มแรก ผู้เล่นบอร์ดเกมหรือเกมกระดานคือผู้ใหญ่ แต่จากรากเหง้าที่ฝังลึกในสังคมทำให้เด็กๆ เองก็หันมาเล่นบอร์ดเกมกันอย่างรวดเร็ว แม้ว่าอาจเรียกได้ไม่เต็มปากว่าเป็นเกมกระดาน แต่หนึ่งในเกมแรกๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อเด็กคือเกม Hop-Scotch (หรือการเล่นตั้งเต) นั่นเอง จะเห็นได้ว่าบอร์ดเกมมีความเป็นมาอันยาวนานมากกว่าที่เราคาดคิดเสียอีก หลักฐานแรกเริ่มที่พบว่ามีการเล่น Hop-Scotch คือการเล่นของเด็กโรมันเมื่อ 500 ปีก่อนคริสต์ศักราช ซึ่งเด็กๆ ทั่วโลกต่างก็เล่นเกมนี้กันโดยอาจมีกฎบางอย่างที่แตกต่างกันออกไป กฎพื้นฐานคือ ผู้เล่นคนแรกทอยหมาก (มักจะใช้ก้อนหิน เหยี่ยว หรือ ลูกเต๋า) ไปที่ช่องหมายเลขหนึ่ง โดยหมากจะต้องอยู่ในช่องสี่เหลี่ยมนั้นโดยไม่สัมผัสกับขอบหรือกระเด็นออกไป จากนั้นผู้เล่นกระโดดข้ามช่องที่โยนหมากไว้ และกระโดดตามช่องต่างๆ ไปจนสุด ตารางที่วาดไว้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกม Tafl อยู่ในตระกูลเดียวกับบอร์ดเกมกลยุทธ์ของเยอรมันและเคลติกโบราณ ซึ่งเล่นโดยใช้กระดานลายตารางและมีหมากสองสีสำหรับสองฝ่ายเป็นจำนวนเลขคู่ แม้ว่าขนาดของกระดานและจำนวนของตัวเดินจะแตกต่างกัน แต่เกมทั้งหมดเกี่ยวข้องกับอัตราส่วนของตัวหมากอันโดดเด่นคือ 2:1 ของตัวหมาก ซึ่งฝ่ายที่มีน้อยกว่าจะมีตัวหมากพระราชาวางอยู่ที่จุดเริ่มต้นตรงกลางกระดาน เป้าหมายของพระราชาคือการหนีออกจากกระดานหรือมุม ส่วนอีกฝ่ายจะมีจุดมุ่งหมายในการจับตัวพระราชาวาง โดยฝ่ายที่เป็นผู้จับจะมีข้อได้เปรียบในตอนเริ่มต้นเกม ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นชี้ให้เห็นถึงมุมมองเชิงวัฒนธรรมด้วยการจำลองความสำเร็จของการจู่โจมแบบชาวไวกิ้ง เกม Tafl แพร่หลายไปในทุกที่ที่ชาวไวกิ้งเดินทางไป รวมถึงไอซ์แลนด์ สหราชอาณาจักร ไอร์แลนด์ และแลปแลนด์ โดยมีการดัดแปลงวิธีเล่นบางประการในหมู่ผู้เล่นของภูมิภาคยุโรปเหนือ โดยจากข้อสันนิษฐานพบว่าเกม Tafl ได้แตกแขนงออกเป็นเกมที่ชื่อว่า Chaturanga ซึ่งเป็นเกมกลยุทธ์ของอินเดียยุคโบราณที่ได้รับการพัฒนาในสมัยจักรวรรดิคุปตะ (Gupta Empire) อันรุ่งเรืองราวคริสต์ศตวรรษที่ 6 โดยในคริสต์ศตวรรษที่ 7 เกมนี้แพร่หลายไปยัง จักรวรรดิซาสซานิยะห์แห่งเปอร์เซีย (Sassanid Persian) มีชื่อเรียกว่า Shatranj ซึ่งต่อมากลายเป็นเกมในรูปแบบของหมากรุกสืบทอดมาถึงยุโรปยุคกลางตอนปลายตามลำดับ Chaturanga เล่นบนกระดานที่ไม่ได้เป็นลายตารางขนาด 8x8 เรียกว่า Ashtapada บางครั้งกระดานจะมีสัญลักษณ์พิเศษ ซึ่งจนถึงปัจจุบันนี้ยังไม่สามารถตีความหมายได้ หลังจากนั้น เกมนี้ก็ได้รับการปรับเปลี่ยนเป็นแบบยุโรป ซึ่งก็คือเกมหมากรุกซึ่งเล่นบนกระดานขนาด 8x8 เช่นกัน หลักฐานชิ้นแรกๆ ของหมากรุกถูกค้นพบในจักรวรรดิซาสซานิยะห์แห่งเปอร์เซีย (Sassanid Persian) ราวคริสต์ศตวรรษที่ 600 ซึ่งสันนิษฐานได้ว่าพ่อค้าชาวมุสลิมเดินทางมายังท่าเรือในยุโรปและนำตัวหมากพระราชาวางที่ใช้ประดับตกแต่งซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่เข้ามาก่อนที่จะนำเกมหมากรุกมาจำหน่ายภายหลัง เกมหมากรุกได้มาถึงยุโรปตะวันตกและรัสเซียด้วยเส้นทางอย่างน้อยสามช่องทาง โดยระยะแรกสุดคือในศตวรรษที่ 9 และเมื่อเข้าปีค.ศ. 1000 เกมนี้ก็แพร่หลายไปทั่วยุโรป จากนั้นชาวมัวร์ (Moors) เริ่มนำเกมหมากรุกเข้าไปแนะนำให้รู้จักอย่างกว้างขวางในแถบคาบสมุทรไอบีเรียช่วงศตวรรษที่ 10 โดยมีคำอธิบายปรากฏในต้นฉบับอันโด่งดังแห่งศตวรรษที่ 13 ซึ่งครอบคลุมทั้ง Shatranj (หมากรุกของเปอร์เซีย) Backgammon และลูกเต๋า มีชื่อเรียกว่า Libro de Los Juegos (คัมภีร์แห่งเกม) ราวปีค.ศ. 1200 เริ่มมีการดัดแปลงกฎของเกม Shatranj (หมากรุกของเปอร์เซีย) ขึ้นในยุโรปตอนใต้ ต่อมาราวในช่วงปีค.ศ. 1475 มีการปรับเปลี่ยนกฎการเล่นหลายประการ จนกระทั่งกลายเป็นรูปแบบเกมหมากรุกอย่างที่เรารู้จักกันทุกวันนี้ กฎการเล่นหมากสมัยใหม่เหล่านี้ได้ถูกนำไปใช้ในอิตาลีและสเปน ตัวเบี้ย (Pawn) มีทางเลือกในการเดินหน้า 2 ช่องในการเดินตาแรก ขณะที่บิชอป (Bishop) และควีน (Queen) ถูกปรับให้มีความสามารถพิเศษรูปแบบใหม่ ทั้งนี้ควีน (Queen) ถูกนำมาใช้แทนขุนนาง (Vizier) จนถึงปลายศตวรรษที่ 10 และเมื่อถึงศตวรรษที่ 15 ควีน (Queen) ก็กลายมาเป็นหมากที่เป็นความสามารถมากที่สุดในเกม ดังนั้น ในเกมหมากรุกสมัยใหม่จะเรียกว่า “หมากรุกของควีน (Queen’s Chess)” หรือ “หมากรุกของควีนผู้บ้าคลั่ง (Mad Queen Chess)” กฎที่ปรับปรุงใหม่นี้แพร่กระจายไปทั่วยุโรปตะวันตกอย่างรวดเร็ว โดยมีการสรุปกฎที่เกี่ยวข้องกับเดินจนมุมเสร็จสมบูรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

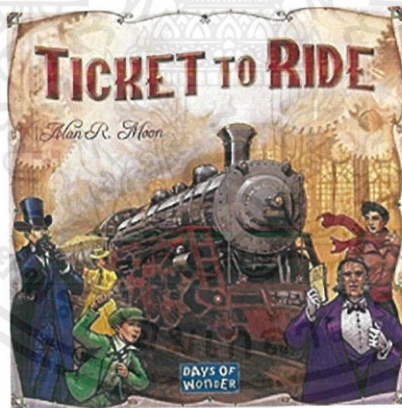
จนเสร็จสมบูรณ์ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 และผลลัพธ์จากการปรับเปลี่ยนกฎเหล่านี้ถูกนำมาใช้เป็นมาตรฐานของเกมหมากรุกที่เราเล่นกันในปัจจุบัน

3.1 ประเภทบอร์ดเกม

ปัจจุบันถ้าไม่นับเกมที่ถูกออกแบบมาให้เด็กเล่นโดยเฉพาะบอร์ดเกมสามารถแยกออกได้เป็น 3 ประเภทต่างๆ

3.1.1 เกมครอบครัว (Family Game)

เกมที่มีกฎกติกาไม่ซับซ้อน อธิบายให้คนที่ไม่เคยเล่นเข้าใจได้ภายใน 5-10 นาที แต่ก็ไม่ง่ายเหมือน ปอกกล้วยจนพ่อแม่รู้สึกที่ไม่ท้าทาย ในเมื่อถูกออกแบบมาให้เด็กเล่นได้ผู้ใหญ่เล่นดี บอร์ดเกมแนว ครอบครัวจึงมักจะมีสีสันสวยงาม เน้นให้ผู้เล่นต้องพูดคุย ถกเถียง หรือหาโอกาสแก่งัดกันค่อนข้าง มากระหว่างเล่นเนื้อเรื่อง ไม่เกี่ยวกับความรุนแรงหรือประเด็นหนักๆ สามารถเล่นจบได้ภายใน 15-60 นาที เกมครอบครัวจึงเป็นเกมที่มี ‘ตลาด’ กว้างที่สุด ชักชวนให้เพื่อนๆ ที่ไม่เคยเล่นบอร์ดเกมมาลอง เล่นได้ง่ายที่สุด คนยิ่งลองเล่นยิ่งก็ติดใจ เกมครอบครัวจึงเป็นเหมือน ‘พระเอก’ ที่ทำให้บอร์ดเกมสมัย ใหม่เป็นที่นิยมในวงกว้างมากขึ้นทั่วโลก

ภาพที่ 3.1 ภาพboardgame ticket to ride

ที่มา : <https://www.pinterest.com/>

3.1.2 เกมวางแผน (Strategy Game)

เกมที่ต้องใช้ทักษะในการวางแผนมากกว่าเกมครอบครัว เหมาะสำหรับผู้ที่อยากเล่นเกมที่ท้าทายขึ้น และ ‘เกมเมอร์’ ที่ชอบเล่นเกมในแพลตฟอร์มอื่นอย่างเกมคอมพิวเตอร์ โดยเฉพาะแนววางแผนอย่าง Civilization แนวจัดทัพโจมตีอย่าง StarCraft หรือเกมกระดานคลาสสิกอย่างหมากรุกเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว เกมวางแผนอาจมี ‘ดวง’ เป็นส่วนประกอบบ้าง ใช้เวลาเล่น 60-120 นาที แต่บางเกมอาจยาวถึง 180 นาที หรือเป็นมหากาพย์ 5-6 ชั่วโมงได้เลย เกมวางแผนนับได้ว่าเป็นบอร์ดเกมที่เก่าแก่ที่สุด แรก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เริ่มถูกใช้เพื่อ ‘จำลอง’ สถานการณ์สงครามก่อนรบจริงสำหรับเหล่านายทหาร รายละเอียดบนกระดานจึงต้องสมจริงที่สุด ครอบคลุมการตัดสินใจต่างๆ ที่เป็นไปได้ของฝ่ายศัตรู หลังจากนั้นเกมวางแผนก็แพร่หลายออกไปในหมู่ผู้พิสมัยเกมสงคราม ราวทศวรรษ 1980 (หรือประมาณสิบปีก่อนที่บอร์ดเกมสมัยใหม่จะฮิต) ในยุคนั้นเกมวางแผนที่เล่นกันนอกฐานทัพจะใช้ ‘กระดาน’ ขนาดใหญ่ จำลองสมรภูมิจริง มีผู้เล่นหรือ Counter ทำจากกระดาษ แทนหน่วยทหาร เครื่องบินรบ ปืนใหญ่ เรือดำน้ำ ฯลฯ บริษัทผู้ผลิตเกมแนวนี้ที่ขึ้นชื่อ ได้แก่ Avalon Hill และ SPI จากสหรัฐฯ เกมประเภทนี้นิยมเล่นโดยนายทหารที่เกษียณแล้วหรือคนธรรมดาที่เป็นแฟนพันธุ์แท้สงครามในประวัติศาสตร์ ช่วงยุคบุกเบิกนักเล่นเกมแนวนี้จะไม่เรียกมันว่าบอร์ดเกม แต่จะเรียกว่า ‘เกมซิมูเลชัน’ (เพราะมัน Simulate จำลองฉากจริง) หรือ ‘เกมจำลองสงคราม’ เพื่อให้แตกต่างจากเกมแนวครอบครัวสมัยนั้น ใครที่อยากเล่นเกมวางแผนต้องใช้เวลากับความอดทนอย่างมาก เพราะมีผู้เล่นมากมาย กฎกติกาหาเป็นคัมภีร์ ระหว่างเล่นต้องคอยคิดคำนวณตัวแปรต่างๆ ตลอดเวลา เพื่อประเมินว่ามีใครเข้าเงื่อนไขชนะหรือยัง เกมวางแผนสมัยนั้นจึงเป็นที่นิยมแค่ในวงแคบ ต่อมาเมื่อบอร์ดเกมสมัยใหม่เริ่มได้รับความนิยม ประกอบกับมีผู้เล่นหลายคนที่อยากลองเล่นเกมที่ทำหายขึ้น นักออกแบบบอร์ดเกมจึงตอบสนองความต้องการของคนกลุ่มนี้ด้วยการยกระดับเกมวางแผนให้มีผู้เล่นและบอร์ดที่สวยงามไม่แพ้เกมครอบครัว มีเรื่องราวที่ไม่เน้นความรุนแรง (เช่น ให้แข่งขยายเครือข่ายทางรถไฟ แทนที่จะสู้กันให้ตายไปข้าง) และที่สำคัญกว่านั้นคือ ‘ย่อย’ กฎกติกาที่จุกจิกและเข้าใจยากให้เป็นกลไกที่ไม่ซับซ้อน ใช้เวลาศึกษาไม่นาน ปัจจุบันเกมวางแผนแข่งกันที่ ‘ความเรียบง่าย’ (Elegance) ของกติกา เทียบกับ ‘ความท้าทาย’ ต้องขบคิดระหว่างเล่น และ ‘ความซับซ้อน’ ของผลลัพธ์การเล่น ยิ่งกติกาของเกมเรียบง่าย แต่ตัวเกมมีความท้าทาย ให้ผลลัพธ์ที่สลับซับซ้อน คนเล่นก็จะยิ่งรู้สึกว่ามัน ‘สนุก’ และไม่ซ้ำซาก เล่นซ้ำก็รอบก็ไม่เบื่อ ยังมีอุปกรณ์การเล่นที่สุ่มมาใช้เพียงคราวละไม่กี่เปอร์เซ็นต์ (เช่น จั่วไพ่มาใช้เพียง 20 ใบตลอดทั้งเกม จากทั้งสำรับ 200 ใบ) ยิ่งเล่นซ้ำได้หลายรอบ ประสบการณ์ไม่ซ้ำเดิม

จะว่าไปก็คล้ายกับเกมกระดานโบราณอย่างหมากรุก ต่างที่เกมวางแผนสมัยใหม่มีเรื่องราวร้อยแปดพันเก้า และนักออกแบบเกมก็ช่างประดิษฐ์คิดค้นกลไกใหม่ๆ มาให้คอเกมตื่นเต้นกันอยู่เรื่อยๆ

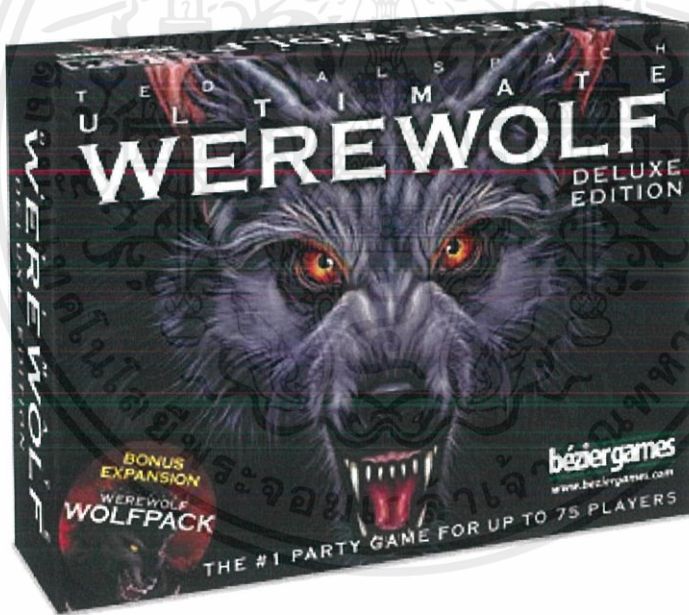
ภาพที่ 3.2 ภาพboardgame sonar

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/366199013433700668/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.3 ปาร์ตี้เกม (Party Game)

‘ปาร์ตี้เกม’ ถูกออกแบบมาสำหรับเล่นเป็นหมู่คณะ ปกติหมายถึง 8-20 คนหรือมากกว่า ปาร์ตี้เกมที่สนุกคือเกมที่อธิบายให้ทุกคนเข้าใจได้ภายใน 5-10 นาที มีอุปกรณ์ไม่มาก เกมประเภทนี้อาจมีดวงเกี่ยวข้องกับเล็กน้อย แต่ส่วนใหญ่ต้องใช้มนุษยสัมพันธ์และปฏิภาณไหวพริบ เช่น หากเป็นเกมที่ต้องจับตัวสายลับที่แฝงตัวมา เราก็ต้องคอยสังเกต น้ำเสียง สีหน้า แวดวงท่าทางของเพื่อนว่าส่อพิรุณไหม น่าจะเป็นสายลับที่แฝงตัวมาตามเนื้อเรื่องของเกมหรือเปล่า ความสนุกของปาร์ตี้เกมจึงละม้ายคล้ายกับความสนุกของงานปาร์ตี้ คือได้สังสรรค์อย่างหรูหรากับคนอื่นอีกหลายคน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเล่นบอร์ดเกมแบบไหน ระหว่างเล่นเราก็จะได้เรียนรู้นิสัยใจคอของเพื่อนที่เราไม่เคยรู้มาก่อน เช่น คนนี้ไม่ไว้ใจใครง่าย ๆ คนนั้นคิดเยอะ คนโน้นคิดเล็กคิดน้อย คนนั้นใจแคบ เพราะบอร์ดเกมถูกออกแบบมาให้คนเล่น ‘อิน’ ไปกับมันและเมื่ออิน ก็จะเผยสันดานบางอย่างของตัวเองออกมาโดยไม่รู้ตัว

ภาพที่ 3.3 ภาพboardgame werewolf

ที่มา : <https://www.pinterest.com/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเบื้องต้น

4.1 วิเคราะห์และสรุปข้อมูลแนวทางบอร์ดเกม

เลือกใช้การเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบรรยายจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพในการเข้าใจเรื่องราวที่ไม่สับสน โดยทำระบบของเกมให้สั้นเข้าใจง่าย ต่อความเข้าใจของผู้เล่น โดยที่มีคู่มือและแผนผังของไตรกวมิประกอบควบคู่ไปด้วย มีแนวทางการเล่าเรื่อง 2 แบบคือ แนวทางที่ 1 เป็นระบบเกมการ์ดต่อสู้โดยนำตัวละครในวรรณคดีมาแบบเป็นภพภูมิต่างๆ แล้วมาสู้กัน แนวทางที่ 2 หยิบเนื้อหาในไตรกวมิพระร่วง เช่น การพิชิตของโลกและการกำเนิด และของนำมาใส่ระบบเกมให้มีความสนุกกับเนื้อหา

สรุปแนวทางการออกแบบเลือกแนวทางที่ 2 เพราะ ตัวแผนผังของไตรกวมิมีความน่าสนใจ และจับมานำเสนอให้ผู้เล่นเข้าใจองค์ประกอบโดยรวมได้ง่ายกว่า

4.2 ระบบของเกมส์

เนื่องจากไตรกวมิเป็นเรื่องเชิงนามธรรม เข้าใจยาก และมีรายละเอียดค่อนข้างเยอะ จึงต้องทำระบบเกมส์ที่ง่ายต่อการเล่น เช่น บันไดงู เกมส์เศรษฐกิจ ที่บ้านเรานิยมกัน โดยเกมนี้จะเล่าถึงเรื่อง ไฟประลัยกัลป์จะล้างโลก เป็นแนวเกมเอาชีวิตรอดและถอยเต่า มีแต้มบุญ แต้มบาป ตัวละครจากวรรณคดี นรก-สวรรค์ ผู้เล่นที่ไปถึงจุดหมายเปียผู้ชนะ

4.2.1 วิธีการเล่น

การติดตั้งก่อนเริ่มเกมส์

1. วางหมากผู้เล่นในแต่ละทวีปเป็นจุดเริ่มต้น
2. ผู้เล่นจะได้รับบอร์ดผู้เล่นคนละแผ่น กับลูกเต๋าคนละ 3 ลูกที่สีไม่เหมือนกัน
3. เริ่มต้นทุกผู้เล่นจะมีแต้มบุญ 5 แต้ม แจกการ์ดตัวละครคนละ 3 ใบ และจ่ายบุญเพื่อซื้อได้
4. วางการ์ดเหตุการณ์ และการ์ดตัวละคร ตามตำแหน่งที่กำหนดไว้
5. เลือกผู้เล่นคนแรก และให้ตราพระอาทิตย์กับคนนั้น

ในการเล่นในแต่ละรอบผู้เล่นจะทำได้ 3 อย่าง

1. ช่วงทอยเต๋า และ เลือกทำ

ทอยลูกเต๋า 3 ลูก และเล่นตามหน้าลูกเต๋า

- เดิน
- รับแต้มบุญ
- จั๋วไฟเหตุการณ์หนึ่งใบ
- ใช้ความสามารถ ของ มนุสสุภูมิ
- ใช้ความสามารถ ของ ตีร์จฉานภูมิ
- ใช้ความสามารถ ของ อสุรกายภูมิ

สามารถเพิ่มแต้มบาปเพื่อ เปลี่ยนหน้าเต๋าลงได้

2. ช่วงใช้บุญ

- ซื้อการ์ดตัวละคร
- จ่ายบุญให้เปรต

3. ช่วงจบตา

เมื่อเล่นครบทุกคนแล้ว เพิ่มพระอาทิตย์ 1 ดวง

เดินปลาตามจำนวนพระอาทิตย์

*ปลาจะเกิดที่ฝั่งตัวข้ามของหมากผู้เล่น เมื่อลงถึงน้ำและปลาจะไม่เกิดขึ้นแรก

เมื่อพระอาทิตย์ขึ้นครบ 7 ดวง หลังจากนั้นจะพลิกพระอาทิตย์ 1 ดวงต่อ 1 รอบ เมื่อพลิกครบ รอบ

นั้นจะเล่นเป็นรอบสุดท้ายและจบเกมส์

4.จบเกมส์

- ผู้เล่นที่ถึงบนสุดจะเป็นผู้ชนะโดยไม่สนคะแนน
 - ถ้าไปไม่ถึงเล่นชั้ยจะนับคะแนน โดยคนที่เหลือตลอดคนสุดท้ายจะได้ 5 แต้ม
- แต้มจะนับจาก

1.การ์ดตัวละคร

2.โทเคนคะแนน

3.การ์ดเหตุการณ์

4.จำนวนชั้นบนสวรรค์

5.การ์ดเปรต (คะแนนติดลบ)

6.แต้มบาป(คะแนนติดลบ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตายในเกม

การตายจะทำให้ผู้เล่นคนนั้นหยุดเดิน 1 รอบ แต่ถ้ามีบาป ผู้เล่นคนนั้นจะตกนรกภูมิทันที

นรกภูมิ

มีบาป 1 = นรกขุมที่ 1

มีบาป 2 = นรกขุมที่ 2

มีบาป 3 = นรกขุมที่ 3

มีบาป 4 = นรกขุมที่ 4

มีบาป 5-7 = นรกขุมที่ 5

มีบาป 8-9 = นรกขุมที่ 6

มีบาป 10-11 = นรกขุมที่ 7

มีบาป 12 = นรกขุมที่ 8

เมื่อออกจากนรกจะอยู่ในจุดที่ตาย และยังไม่สามารถเดินต่อได้

การตายเกิดขึ้นได้จาก

1 ถูกปลากิน(ปลาเดินผ่านหมาก หรือเดินทับหมาก)

2 ถูกผลของการตเหตุการณ์ทำให้ตาย

4.3 แนวทางการออกแบบ

สี่สิสชิ้นนี้ เป็นบอร์ดเกมที่เล่าถึงวันที่โลกพินาศ ซึ่งเหตุการณ์นี้จะเกิดขึ้นในอนาคตอันไกล

5.3.1แนวทางที่1 แนวทางในการออกแบบให้เป็นแนวอนาคตที่โลกกำลังล่มสลาย

ในสไตล์จิตรกรรมไทย

ภาพที่ 4.1 ภาพฝาผนัง วัดศรีวงศ์ นครสวรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

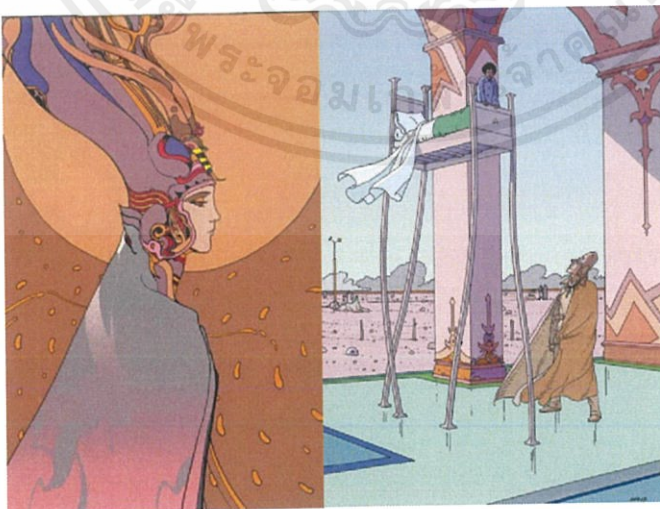
ผสมกับ สไตล์ apocalyptic ถ่ายกตัวตัวอย่างเป็นภาพยนตร์ก็เช่น แมด แม็กซ์ . Wall-E , I Am Legend

ภาพที่ 4.2 ภาพประกอบแนว apocalyptic

ที่มา : <https://www.pinterest.com/>

ผ่านลายเส้นที่สไตล์แบบ doodle style ตัวอย่างศิลปินเช่น moebius ,katsuya terada

ภาพที่ 4.3 ภาพวาดจาก moebius

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/366199013433700668/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.2 แนวทางที่ 2 แนวทางในการออกแบบให้เป็นแนวอนาคตที่โลกกำลังล่มสลาย
ในสไตล์ cyberpunk ที่ความทันสมัย ถ้าเป็นภาพยนตร์เช่น

ภาพที่ 4.4 ภาพอย่างแนว cyberpunk
ที่มา : <https://www.pinterest.com/>

จากแนวทางข้างต้น จึงสรุปได้ว่า แนวทางที่ 1 แบบศิลปะไทยสมัยใหม่แบบสไตล์ apocalyptic ในแนวทางที่ตอบโจทย์กับกลุ่มเป้าหมายได้มากที่สุด และทำความเข้าใจได้มากที่สุด จึงได้เลือก
เพื่อไปพัฒนาต่อไป

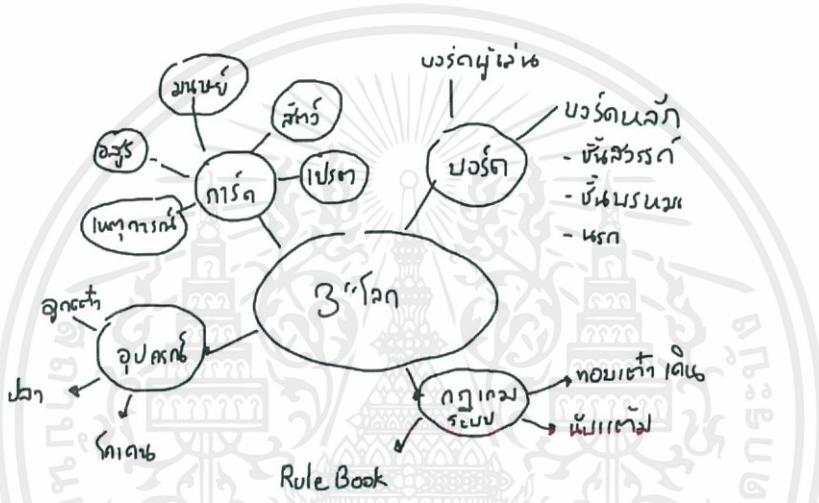
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การออกแบบและพัฒนาแบบร่าง

5.1 การออกแบบ

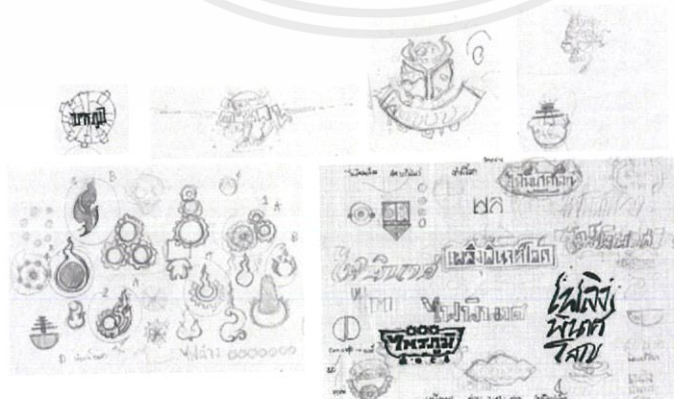
จากการวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเบื้องต้น สรุปได้ว่าจะใช้ Concept จิตรกรรมไทยร่วมสมัย โดยเน้นไปที่สไตล์ punk apocalyptic และเกมส์ต้องง่ายต่อการเล่น จึงวางระบบได้ดังนี้

ภาพที่ 5.1 ภาพแผนภาพแสดงรายละเอียดเกม 3 โลก

5.2 Logo

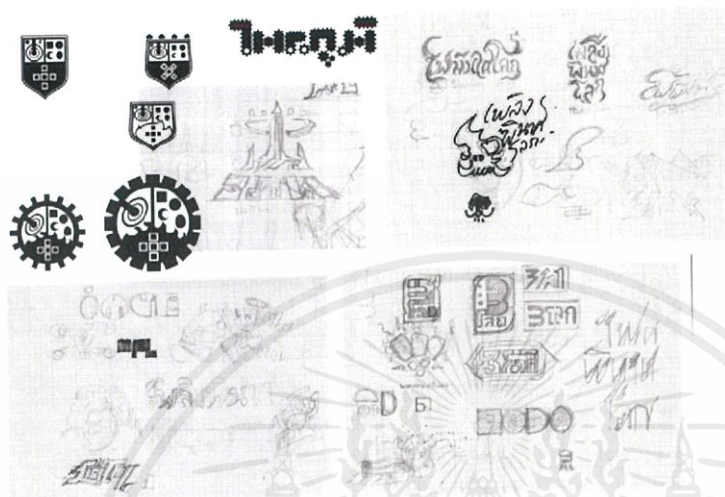
5.2.1 Sketch Logo ครั้งที่หนึ่ง

ภาพที่ 5.2 ภาพ Sketch Logo ครั้งที่หนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.1 Sketch Logo ครั้งที่สอง

ภาพที่ 5.3 ภาพ Sketch Logo ครั้งที่สอง

5.2.2 Sketch Logo ครั้งที่สาม

ชื่อในเกม มีดังนี้ โฟนาสโลก , ไตรภูมิ , 3โลก , 3ภพ

สรุปเลือก H

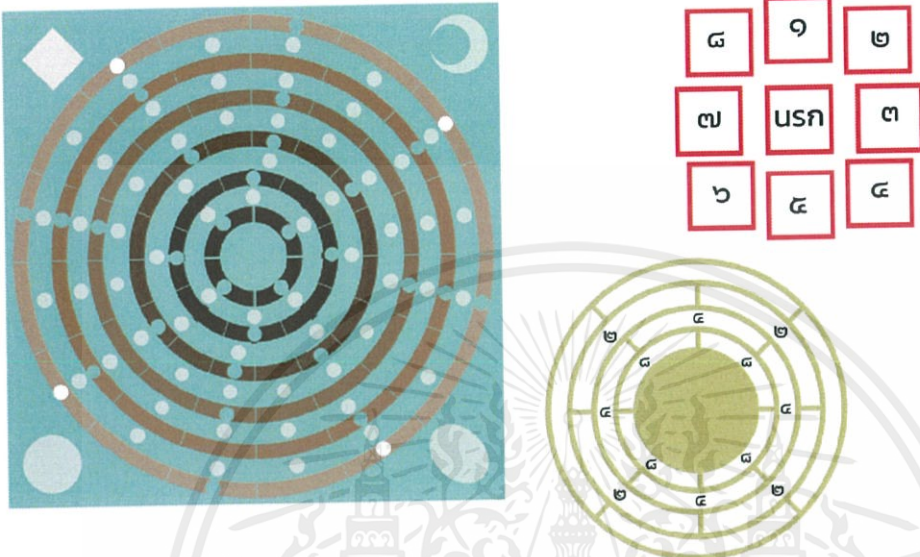

ภาพที่ 5.4 ภาพ Sketch Logo ครั้งที่สาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.3 Sketch board

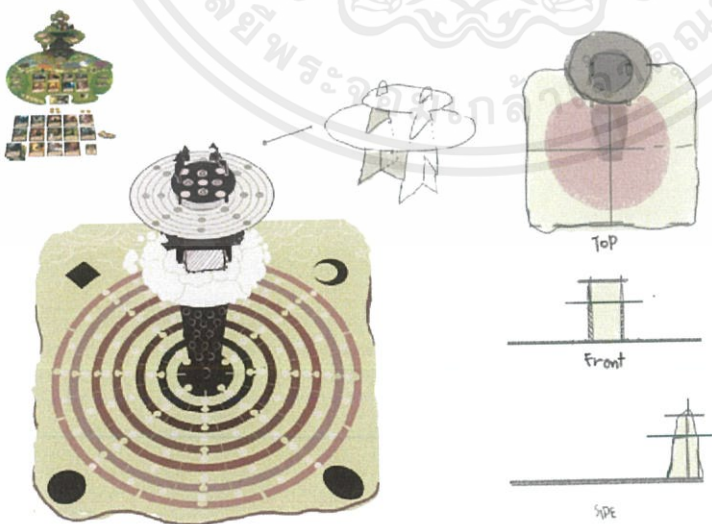
5.3.1 Sketch board ครั้งที่หนึ่ง

ภาพที่ 5.5 ภาพ Sketch board หลัก ครั้งที่หนึ่ง

5.3.2 Sketch board ครั้งที่สอง

ยกชั้นให้เป็นสองชั้น

ภาพที่ 5.5 ภาพ Sketch board หลัก ครั้งที่สอง

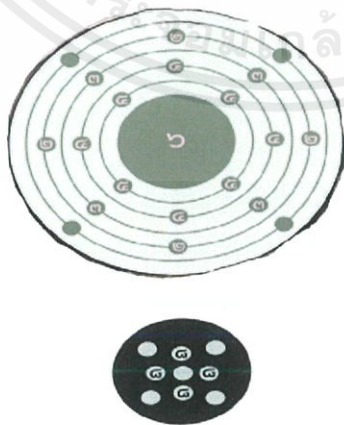
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Sketch board พัฒนา artwork

ภาพที่ 5.6 ภาพ Sketch board หลัก ครั้งที่สาม

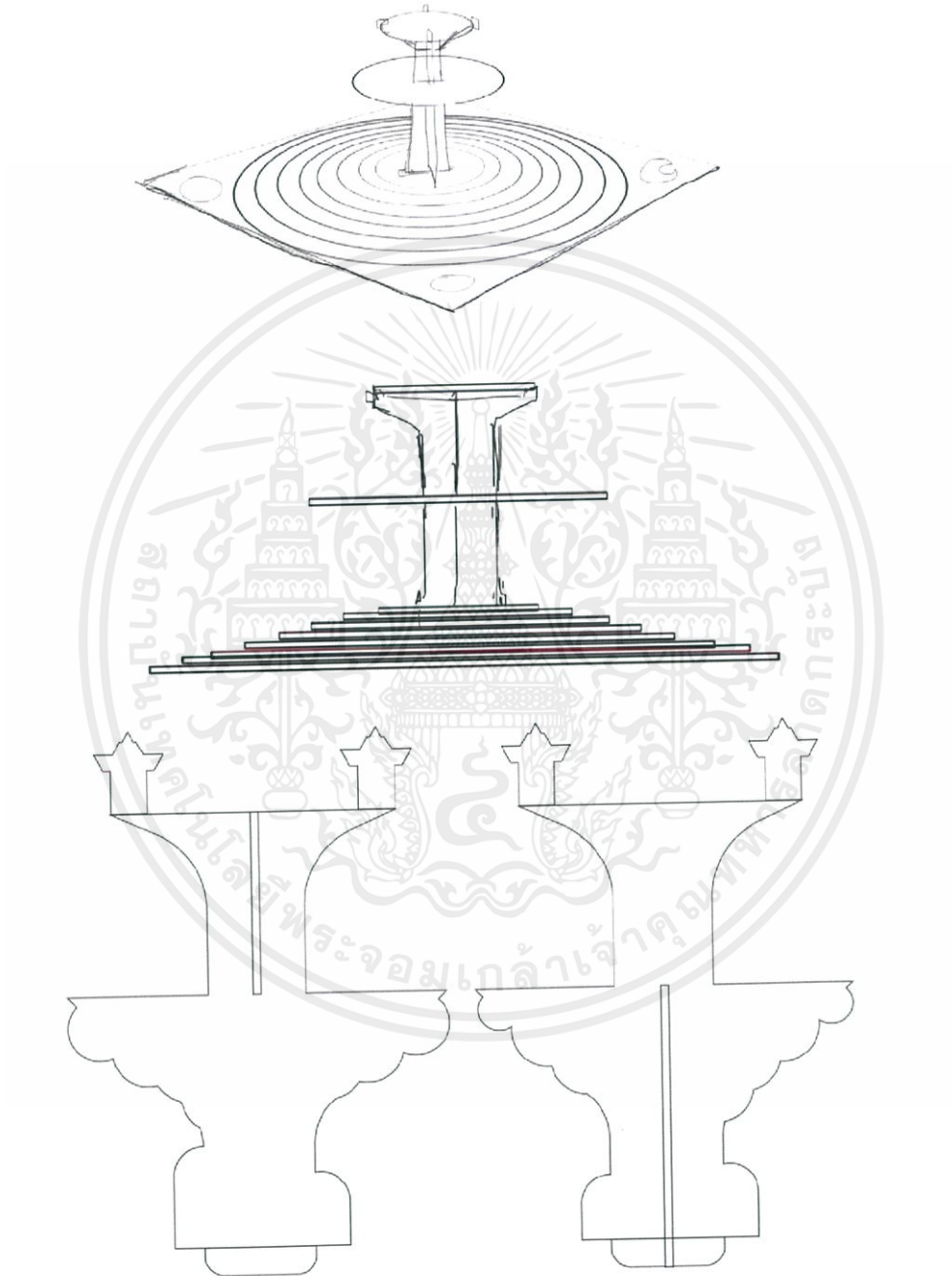
board ชั้นสวรรค์ ชั้นพรหม

ภาพที่ 5.7 ภาพ Sketch boardหลักชั้นสวรรค์ ชั้นพรหม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

board ชั้นสวรรค์ ชั้นพรหม พัฒนาต่อ

ภาพที่ 5.8 ภาพ Sketch boardหลักชั้นสวรรค์ ชั้นพรหม ครั้งที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 Sketch icons

icons ที่ใช้มี มนุษย์ อสูร เปรต สัตว์ เติน บุญ บาป

ภาพที่ 5.9 ภาพ Sketch icon

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

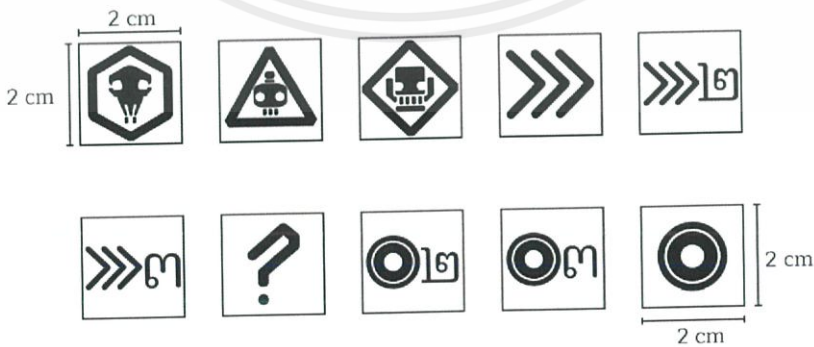
พัฒนาออกมาให้มีสองทางเลือก

1. แบบลายไทย คม รายละเอียดเยอะ
2. แบบ แบบ punk ทันสมัย ดูง่าย

ภาพที่ 5.10 ภาพ Sketch icons สองทางเลือก

สรุปการพัฒนาเลือกอันที่สอง และนำมาพัฒนาต่อ

ภาพที่ 5.11 ภาพทางเลือสองที่ถูกพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5.2 Outline

ไกรสรราชสีห์ ขุนแผน
ทศกัณฐ์ กุมภักฑาเปรต

ภาพที่ 5.13 ภาพแบบร่าง Outline Character

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.5.3 แบบลงสี

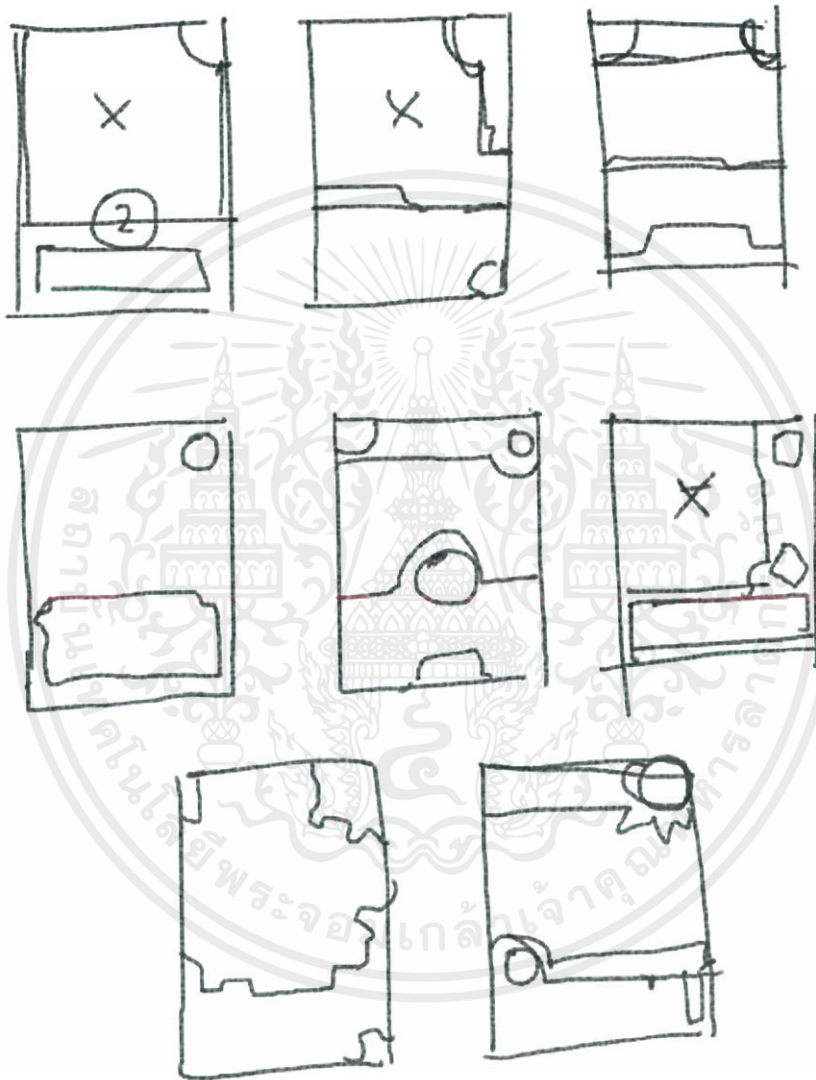

ภาพที่ 5.14 ภาพแบบลงสี Character

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.6 ออกแบบการ์ด

แบบร่างครั้งที่หนึ่ง

ภาพที่ 5.15 ภาพแบบร่างการ์ด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบร่างครั้งที่สอง ลงสี

ภาพที่ 5.16 ภาพแบบร่างการ์ดลงสี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.7 อุปกรณ์ในเกม

ภาพที่ 5.17 ภาพแบบอุปกรณ์ในบอร์ดเกม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6 ผลงานสำเร็จ

6.1 boardgame “3โลก”

6.1.1 ภาพรวม

ภาพที่ 6.1 ภาพรวมของบอร์ดเกม “3โลก”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.1.2 logo

ภาพที่ 6.2 ภาพโลโก้

6.1.3 packaging

ภาพที่ 6.3 กล่องบอร์ดเกม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

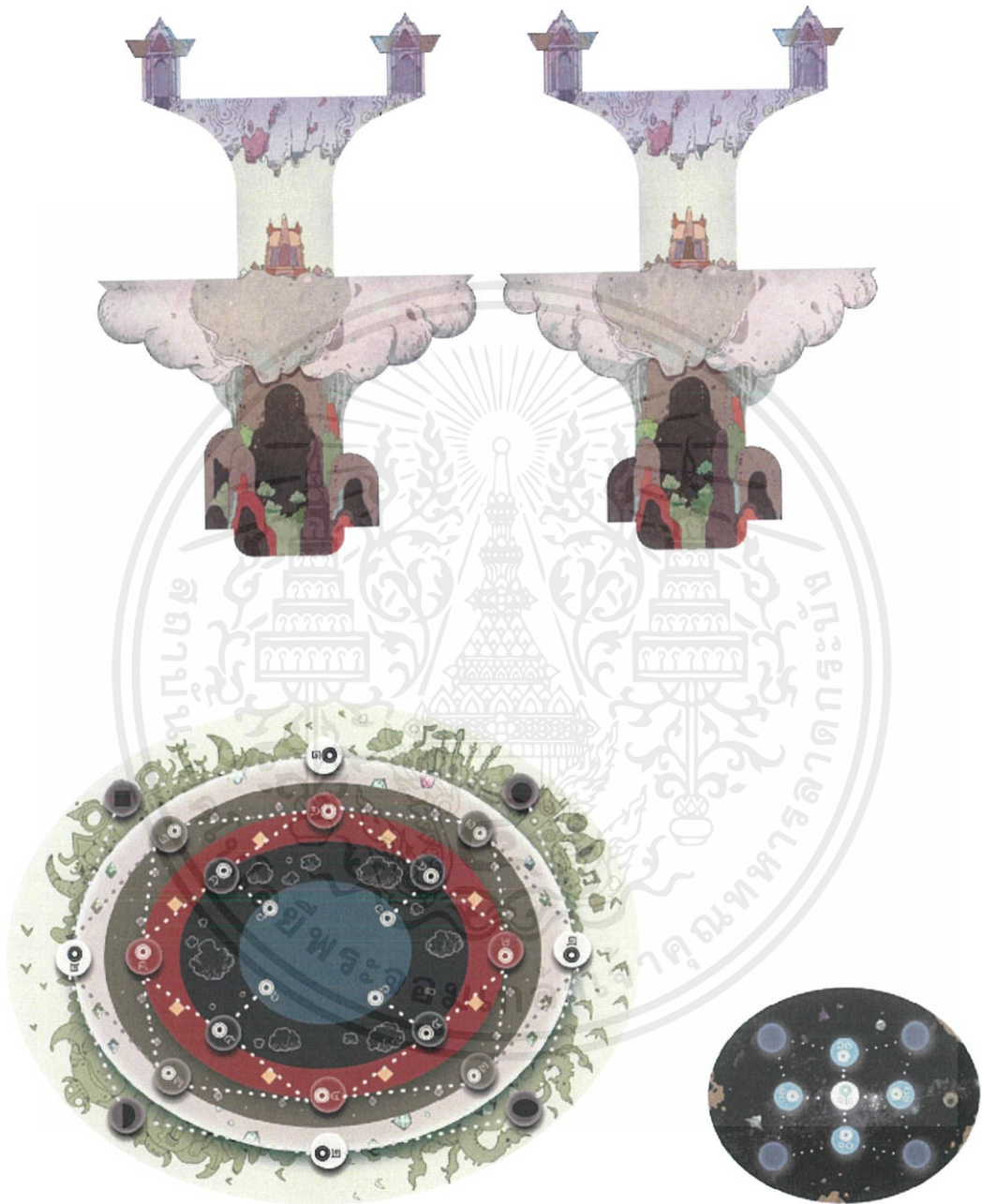
6.2 board

ภาพที่ 6.4 กระดานบอร์ดเกม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.1 board ชั้นสวรรค์

ภาพที่ 6.5 กระดานบอร์ดเกม ชั้นสวรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.6 กระดานบอร์ดเกม ชั้นสวรรคค์ ประกอบเสร็จ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3 Characters

ภาพที่ 6.7 ภาพตัวละครทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3.1 cards

1. การ์ดมนุษย์

ภาพที่ 6.8 ภาพการ์ดตัวละครมนุษย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การ์ดสัตว์

ภาพที่ 6.9 ภาพการ์ดตัวละครสัตว์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การ์ดอสูร

ภาพที่ 6.10 ภาพการ์ดตัวละครอสูร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การ์ดเปรต

ภาพที่ 6.11 ภาพการ์ดตัวละครเปรต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การ์ดอสูร

ภาพที่ 6.12 ภาพการ์ดเหตุการณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.13 ภาพการ์ดตัวละคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.14 ภาพลูกเต๋า

ภาพที่ 6.15 ภาพปลาในเกม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.16 ภาพโทเคนในเกมส์

ภาพที่ 6.17 ภาพบอร์ดผู้เล่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การออกแบบบอร์ดเกมสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับไตรภูมิพระร่วง “3โลก” มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาระหว่างการทำงานดังนี้

ช่วงแรกควรคำนวณภาระงานตั้งแต่เสนอหัวข้อธีสิส และจำกัดขอบเขตของโครงการให้ดี ไม่ให้ปริมาณงานเยอะเกินไป ต่อมาบอร์ดเกม ไม่มี “สี” แนะนำกระดาษ ควรใช้อาร์ตผ้าในการปริ้น แต่ข้อเสียคือกระดาษตัดยาก ทรายางปั้มนไม้ไม่ค่อยดี ควรเผื่อเวลาสำหรับการสั่งพิมพ์ก่อนวันส่งจริง 2 อาทิตย์ อาทิตย์แรกสำหรับการพิมพ์ และอาทิตย์ที่สองสำหรับการแก้เป็นอย่างน้อย

โดยสรุปแล้ว การดำเนินการออกแบบบอร์ดเกมสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับไตรภูมิพระร่วง “3โลก” สามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ มีแค่บางส่วนเท่านั้นที่เป็นปัญหาเล็กน้อย ทำให้ได้งานที่ตอบโจทย์ของผู้จัดทำได้มากที่สุด

บรรณานุกรม

พญาลิไทย. ไตรภูมิภคานบัตถอดความ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก :<http://vajirayana.org/>
(วันที่ค้นข้อมูล : 30 ธันวาคม 2560).

พญาลิไทย. ไตรภูมิภคาน หรือไตรภูมิพระร่วง. พระราชนิพนธ์พระมหากษัตริย์ราชที่ ๑ พญาลิ
ไทย ฉบับตรวจสอบชำระใหม่ กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๒๖. ๑๘๙ หน้า (กรมศิลปากรจัดพิมพ์
เนื่องในการประชุมสัมมนาเรื่อง ไตรภูมิพระร่วง ในโอกาสฉลอง ๗๐๐ ปี ลายสือไทย) (วันที่ค้นข้อมูล :
22 พฤษภาคม 2560).

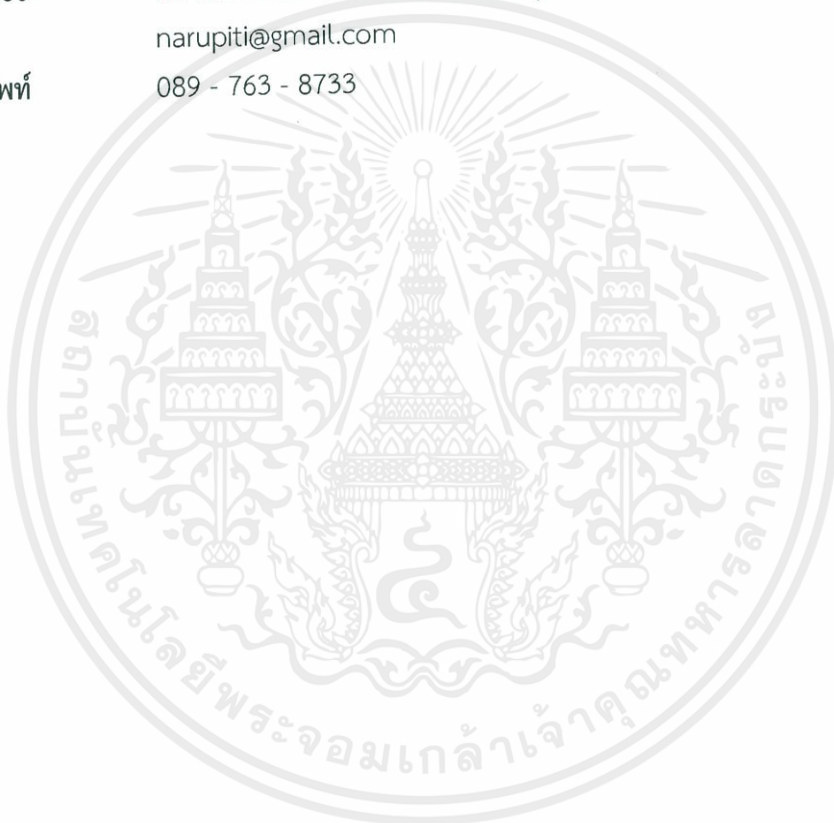
ศิลปากร, กรม (ผู้จัดพิมพ์). สรุปผลการสัมมนาวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์,
๒๕๒๑. ๓๗๙ หน้า (วันที่ค้นข้อมูล : 22 มกราคม 2561).

ศิลปากร, กรม (ผู้รวบรวม). นิทานเรื่องพระร่วง. พิมพ์ครั้งที่ ๒ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๒๖. ๑๑๗ หน้า (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางเจียรนัย บุญศิริ ณ เมรุ
วัดธาตุทอง) (วันที่ค้นข้อมูล : 24 มกราคม 2561).

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล นฤปิติ หาเรือนทรง
วัน เดือน ปี เกิด 30 มีนาคม 2539
ที่อยู่ปัจจุบัน 99/3062 หมู่1 ต.พรหมณี อ.เมือง จ.นครนายก 26001
ประวัติการศึกษา
2560 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
E - mail narupiti@gmail.com
เบอร์โทรศัพท์ 089 - 763 - 8733

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้